

GENERALI

GENERALNI SPONZOR
83. MEĐUNARODNOG
POLJOPRIVREDNOG SAJMA

Generali nagrađuje!

Osiguraj i osvoji!

GLAVNA NAGRADA
Traktor Deutz Fahr AGROLUX 50 EI 2WD
sa kabinom

generali.rs

PHILIP DUŠEĆI
NIJE VAŽNO GDE, VAŽNO JE NA ČEMU...

Jarački put bb
22000 Sremska Mitrovica
+381 22 624 665
www.duseciphilip.com

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina V • Broj 87 • 13. maj 2016. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

ZA PONOS

Foto: G. Majstorović

Iako nema svoje zemlje, penzionisani pekar Brani-
slav Vidanović iz Stare Pazove, isključivo iz ljubavi
bavi se konjarstvom i drži rasne lipicanere kojima
se odskora priključilo i jedno grlo bosansko-brdske ra-
se, za „školicu jahanja“.

Ljubav prema konjima preneo je i na unuke, a konji
i šinska kola u njihovom dvorištu atrakcija su za decu
iz komšiluka, goste i posetioce.

Strana 20.

U OVOM BROJU

PRED 83. MEĐUNARODNI
POLJOPRIVREDNI SAJAM:

**1.500 izlagača
iz 60 zemalja**

Strana 2.

AKTIVNOSTI EKOLOŠKOG
POKRETA BEŠKE:

Eko partola u akciji

Strana 7.

Jankovic-Mes
klanica i prerada mesa
Lačarak, Železnička 40, Tel/Fax: 022/671-006
www.jankovic-mes.co.rs

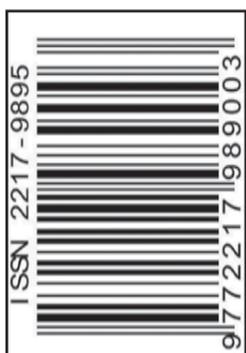
**SMS
MALI OGLASI
063/8526-021**

RUMA • ANTUN MARKIĆ, POVRTAR

Plastenici na naduvavanje

Strana 10.

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 4.5. do 6.5. 2016.

- Rast cene pšenice
- Rast cene kukuruza
- Pad cena na svetskim berzama

PRED 83. MEĐUNARODNI POLJOPRIVREDNI SAJAM U NOVOM SADU

1.500 izlagača iz 60 zemalja

Uz njegovu finansijsku podršku Ministarstva poljoprivrede biće organizovane Izložba organskih proizvoda i proizvoda sa zaštićenim geografskim poreklom i Nacionalna izložba stoke

Međunarodni poljoprivredni sajam, biće održan od 14. do 20. maja u Novom Sadu, a na toj manifestaciji predstaviće se oko 1.500 izlagača iz 60 zemalja i najznačajniji domaći privrednici iz oblasti agrara i grana koje imaju veze s poljoprivredom, najavljuje se na konferenciji za novinare.

Prema rečima generalnog direktora Novosadskog sajma Slobodana Cvetkovića, ove godine je značajno veće učešće izlagača iz Kine.

- Našim proizvođačima i posetiocima biti prezentovani vrhunski proizvodi iz te zemlje, u okviru izložbe „Premium brands from China“. Objedinjeni nastup oko 30 kompanija iz Kine biće svojevrsan „sajam u sajmu“. Izložba se organizuje u Hali 4, a traje od ponedeljka, 16. do četvrtka, 19. maja, radno vreme je od 9 do 17 časova - istakao je Cvetković.

Italija je Zemlja partner ovogodišnje priredbe i na sajmu će biti predstavljeno 16 italijanskih preduzeća iz oblasti poljoprivrede. Kolektivni nastup kompanija organizuje Italijanska agencija za spoljnu trgovinu ICE.

Ambasador Italije u Srbiji Đužepo Manco podsetio je da je prošle godine Italija bila zemlja prijatelj poljoprivrednog sajma u Novom Sadu, a da je ove godine partner i da za to ima više razloga. On je naveo da je Italija prvi trgovinski

partner Srbije i da je saradnja u oblasti poljoprivrede na visokom nivou, a da saradnja postoji i između institucija. Kako je naveo, Italija u ovoj oblasti ima izvoz od oko 37 milijardi evra godišnje, a cilj je da se do 2020. dostigne cifra od 50 milijardi evra.

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine i ove godine će se nizom događaja tradicionalno predstaviti na predstojećem 83. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu, a uz njegovu finansijsku podršku će biti organizovane Izložba organskih proizvoda i proizvoda sa zaštićenim geografskim poreklom i Nacionalna izložba stoke.

To je na konferenciji za novinare najavila ministarka poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković, koja je saopštila da će svakog dana održavanja sajma od 14. do 20. maja, predstavnici Ministarstva, na svom štandu u Master hali, biti na raspolaganju poljoprivrednicima i posetiocima, informišući ih o radu i aktivnostima ministarstva.

Bogosavljević Bošković je navekla da će uz finansijsku podršku Ministarstva i organizacionu pomoć Nacionalnog udruženja Serbia organika i Udruženja Futoški kupus, na međunarodnom poljoprivrednom sajmu biti održana Izložba organskih proizvoda i proizvoda sa

Sa pres konferencije posvećene predstojećem sajmu

zaštićenim geografskim poreklom.

- Ovo je prilika da se na jednom mestu predstave proizvodi sa datom vrednošću, tj. proizvodi koji pored zahteva u pogledu bezbednosti i kvaliteta ispunjavaju i dodatne zahteve i kao takvi mogu se obeležiti nacionalnim znakom za organske proizvode ili nose neku od oznaka geografskog porekla - istakla je Bogosavljević Bošković.

Ona je kazala da je Nacionalna izložba stoke koja je najveća izložba ovog tipa na Balkanu i ove godine će brojati 1.300 najprezentativnijih grla, odlična prilika da se predstave stočari iz različitih područja Srbije, ali i brojni inostrani izlagači koji su ovaj Sajam prepoznali kao sjajno mesto gde mogu pokazati svoje stočarske potencijale.

Evropski lideri

Zemlja partner 83. međunarodnog poljoprivrednog je Italija, koja nastupa sa 16 kompanija u Hali 1 Novosadskog sajma.

Na Sajmu će biti prisutni izlagači koji nude savremene tehnologije u oblasti poljoprivrede, jer je poznato da su italijanski proizvođači evropski lideri u proizvodnji opreme i tehnologije za prehrambenu industiju. Srpske firme će moći da ostvare kontakte i saradnju sa italijanskim kompanijama: Agriexport, BBC International Company, Cogem Italia, Comat - Pca, For.Tec, GB Ricambi, General Dies, Geoplant Vivai, Ingegneria Alimentare, Maccanti Vivai, Maf Roda Agrobotic, Mecmar, Rasadnik - Nursery - Dalmonte Vivai, Unione Commerciale Lombarda, Unitec i Orsi Group.

Nastup italijanskih kompanija na 83. međunarodnom poljoprivrednom sajmu biće upotpunjen

Porodični dan i cene ulaznica

Za posetioce je i ove godine organizovan Porodični dan. U nedelju, 15. maja, cela porodica, sa decom do 16 godina, Poljoprivredni sajam će moći da poseti kupovinom jedne ulaznice za 500 dinara.

Cena ulaznica za 83. međunarodni poljoprivredni sajam osta-

je nepromenjena u odnosu na prethodne godine. Pojedinačna ulaznica će koštati 500 dinara, kolektivne, za grupe od 15 i više ljudi, staju 350, dok kolektivne posete đaka i studenata, penzioneri i deca od 7 do 12 godina ulaz na Poljoprivredni sajam plaćaju 200 dinara.

Ministarka je naglasila i da za ostvarenu saradnju sa Italijom, koja je zemlja partner Međunarodnog poljoprivrednog sajma ove godine, ima samo „reči hvale“, i to na svim nivoima - između vlada dve zemlje, ministarstava, nadležnih službi i privrednika.

Bogosavljević Bošković je najavila da će u saradnji sa Italijom u subotu, 14. maja biti održana konferencija pod nazivom „Italija-Srbija partnerstvo u agrobiznisu“ na kojoj će govoriti stručnjaci i proizvođači iz oblasti voćarstva i organske proizvodnje o mogućnostima saradnje kroz udruživanje.

- Tokom održavanja Sajma imaćemo sastanke sa inostranim partnerima zvaničnicima inostranih delegacija sa kojima ćemo razgovarati o započetim investicijama i o budućoj saradnji - rekla je Bogosavljević, dodajući da će biti organizovan niz bilateralnih sastanaka sa kolegama iz Italije, Hrvatske, Slovenije, BiH, Republike Srpske, Austrije i Mađarske....

Predstavnici ministarstva učestvovali će na različitim seminarima iz oblasti stočarstva, zaštite bilja, veterine i ruralnog razvoja koji će biti održani na novosadskom sajmu, a Bogosavljević Bošković je najavila da će u četvrtak, 19. maja biti organizovano i predstavljanje rezultata rada Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine.

Na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu učestvovali će oko 1.500 izlagača iz 60 zemalja iz cele Evrope i sa drugih kontinenata.

S. P.

Dva traktora za posetioce

Najsrećniji posetilac sa kupljenom ulaznicom će sa Poljoprivrednog sajma otići sa traktorom "belarus 422", koji i ove godine daruje "Agropanonka". Izvlačenje imena dobitnika je u četvrtak, 19. maja u 17 časova, dok je uručenje ključeva narednog dana, tačno u podne.

Kupon za učestvovanje u Polklon igri za posetioce nalazi se na poleđini ulaznice. Neophodno je

čitko ga popuniti i ubaciti u jasno označenu kutiju, koja će se kao i prethodne godine nalaziti preko puta sajamske fontane.

Pored tog traktora, generalni sponzor Poljoprivrednog sajma kompanija Generali osiguranje Srbija, poklanja traktor „deutz fahr agrolux“ sa kabinom, korisniku osiguranja te kompanije, čije ime bude izvučeno poslednjeg dana Sajma.

Detalj sa jednog od sajмова

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Milan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Sremci završavaju poslove na vreme

Prolećna setva jarih kultura u Sremu nalazi se u svojoj završnoj fazi. Na ukupnoj površini od 172.517 hektara, vredni sremački paori odradili su više od 90 odsto poslova. Trenutno, akcentat se stavlja na semenski kukuruz i duvan, ali se, prema rečima generalnog sekretara Sremske privredne komore i sekretara udruženja za agrar pri Sremskoj privrednoj komori **Vladimir Vlaović** u narednim danima očekuje završetak i ovih poslova, čime će setva i zvanično biti završena.

Što se tiče glavnih ratrskih kultura, prema izveštajima koje smo dobili sa terena, šećernom repom pokriveno je 9.324 hektara od planiranih 10.250, što čini preko 90 odsto planiranih površina. Ako ove brojke poredimo sa prošlom godinom, videćemo da je 11 posto zasejano više nego lani. Što se tiče suncokreta, do sada je zasejano 10.431 hektar, odnosno 98 posto od planiranih površina, a ako to poredimo sa lanjskom godinom, zasadi suncokreta su povećani za 13 posto. U Sremu je do sada zasejano 21.937 hektara soje, odnosno 97 posto od planiranih površina, što kada se poredi sa prošlom godinom koja je bila rekordna čini 27 odsto manje. Taj manjak ne treba shvatiti tragično, jer je lanjska godina posbno pogodila soji i zaista predstavlja rekordnu, tako da možemo slobodno reći da ovaj manjak zapravo predstavlja vraćanje u normalu, objašnjava Vlaović i nastavlja:

Što se tiče merkantilnog kukuruza do sada je po izveštajima zasejano 105.084 hektara ili 90 odsto od planiranih površina, a ako poredimo sa prošlom godinom to je 12 posto manje, pri čemu treba naglasiti da izveštaji oko kukuruza još nisu kompletni, tako da možemo očekivati da se taj procent smanji. Semenski kukuruz zasejan je na 35 do 40 odsto planiranih površina.

Ječam, repa i suncokret...

Kada govorimo o jaram ječmu njega na površinama u vlasništvu poljoprivrednih preduzeća i zadruga u Sremu gotovo da i nema, pa je tako zasejano samo 15 hektara u Irigu. Slika je drugačija na nivou individualnih gazdinstava, gde se procentualno izraženo, realizacija zacrtanih planova kreće se od 37 do 178 posto, pa tako najveći procent ostvarivosti planova imamo u Irigu gde je od planiranih 28 hektara pod ječmom 50, dok je u Šidu od plani-

Vladimir Vlaović

ran 40 hektara do sada pokriveno svega 15.

Situacija je drugačija kada govorimo o šećernoj repi. Nje ove godine ima i na oranicama u privatnom, kao i u vlasništvu poljoprivrednih preduzeća i zadruga. Tako je, kada govorimo o individualnim gazdinstvima od ukupno 5.650 hektara do sada posejano 5.225, odnosno od 4.600 u vlasništvu preduzeća i zadruga, zasejano je 4.099. U prvoj kategoriji, najviše repe ima u Sremskoj Mitrovici, gde je od planiranih 1.500 hektara pod ovom kulturom trenutno čak 1.655, dok u drugoj prednjači Stara Pazova sa 2.050 hektara, koliko je i planirano.

Suncokret je, barem što se tiče poljoprivrednih preduzeća i zadruga, posejan na ukupno 1.911 hektara, što je za 21 hektar više od planiranog. Sa druge strane, individualna gazdinstva su umanjila površinu pod suncokretom, pa je tako od 8.720 planiranih hektara, pod ovom kulturom trenutno 8.520.

Najviše su suncokret sejali individualni proizvođači u Pećincima, gde je od planiranih 2.600 hektara pod ovom kulturom trenutno 1.910, a najmanje paori iz Stare Pazove koji su i pored povećanja od 139 posto u odnosu na planirane površine, suncokretom pokrili 850 hektara.

Soja, merkantilni i semenski kukuruz

Uprkos smanjenju u ukupnom zbrnu, realizacija setve soje je u pojedinim delovima Srema u značajnoj meri prešla ranije zacrtane planove. Poljoprivredna preduzeća i zadruga, pod ovom kulturom ostavile su za sada 4.819 od planiranih 5.000 hektara, pa procent realizacije planova trenutno iznosi

96,4 posto. Gotovo identični procent ostvarila su i individualna gazdinstva na kojima je od planiranih 17.560 hektara do sada posejano 17.118.

Najviše soje sejali su paori u Šidu, pa je tako od planiranih 8.270 hektara, pod ovom kulturom 7.400. Za njima slede Mitrovčani, pa je tako uz procent realizacije od 102 posto pod sojom u gradu na Savi ukupno 4.610 hektara. Na trećem mestu su Rumljani sa 2.350 hektara, Pazovčani sa 1.180, Irižani sa 570, Pećinčani sa 550 i na kraju Indijci sa 458.

Zanimljivo je i to da su stopostotnu stopu realizacije planova premašili sve sremačke opštine osim Pećinčana, koji su trenutno na 90,2 odsto i Šidana koji su stigli do 89,5 posto planova.

Merkantilni kukuruz je zasejan na 82,4 posto na oranicama u vlasništvu poljoprivrednih preduzeća i zadruga, odnosno na 92,8 posto na njivama u vlasništvu individualnih gazdinstava. U prvoj grupi, samo su Indijci i Irižani ostvarili sve planove, pri čemu su ih Irižani i premašili za 66 podsto, pa se tako u ovoj opštini od umesto 500 planiranih hektara, pod ovom kulturom našlo 830.

Kada govorimo o individualnim gazdinstvima, ukoliko izuzmemo Indijce i Šidane, ne možemo govoriti o ostvarenju planova. Umesto planiranih 14.845 hektara Indijci su zasadili 15.010, dok su Šidani ovom kulturom pokrili 14.730 hektara, što je za 730 više od planiranog.

Semenski kukuruz, kada govorimo o individualnim gazdinstvima, planiran je samo na 50 hektara u privatnom vlasništvu u Šidu, koliko je i zasejano. Kada pak govorimo o preduzećima i zadrugama, realizacija planova je na 38,4 posto, pa je tako od ukupno planiranih 750 hektara, semenskim kukuruzom pokriveno 288 hektara.

Povrće, krmno bilje, duvan...

Setva povrća, kada govorimo o preduzećima i zadrugama planirana je na 100 hektara u Indiji, a zasejana je na 124, odnosno na 40 neplaniranih hektara u Staroj Pazovi, što u ukupnom procentu iznosi 189 posto od planirane setve.

Što se tiče individualnih gazdinstava, setva je realizovana na 3.140 od planiranih 4.410 hektara, odnosno na 71,2 posto planiranih površina. Plan su realizovali Irižani i Indijci, Rumljani su na 91 posto, Mitrovčani na 86, Pećinčani na 58, Pazovčani na 53, odnosno Šidani na 35,3 posto.

Ove godine, sremski paori krmno bilje zasejali su na 1.780 od planiranih 2.860 hektara, odnosno na 62,2 posto od planiranog. Mitrovčani i Pećinčani ostvarili su 100 odnosno 113 posto planova, Šidani 93, dok su ostale opštine znatno slabije. Indijci su ove godine planirani 250 hektara, a do sada nisu zasejali ništa.

Duvana, barem kada govorimo o oranicama u vlasništvu preduzeća i zadruga nije bilo ni u planu ni u realizaciji, dok je od ukupno planiranih 2.700 hektara u vlasništvu individualnih gazdinstava setva obavljena na 1.010 hektara, pa trenutna realizacija iznosi 37,4 odsto.

S. Lapčević

Prolećni radovi obavljani na vreme

Prolećna setva u brojkama

Jari ječam

Opština	Plan	Zasejano	%
1.Indija	25	25	100,0
2.Irig	28	65	232,1
3.Pećinci	35	38	108,6
4.Ruma	22	22	100,0
5.S.Mitrovica	20	20	100,0
6.S.Pazova	30	21	70,0
7.Š i d	40	15	37,5
Ukupno	200	206	103,0

Šećerna repa

Opština	Plan	Zasejano	%
1.Indija	2.200	1.861	84,6
2.Irig	0	0	
3.Pećinci	300	200	66,7
4.Ruma	1.000	910	91,0
5.S.Mitrovica	2.200	2.368	107,6
6.S.Pazova	2.650	2.685	101,3
7.Š i d	1.900	1.300	68,4
Ukupno	10.250	9.324	91,0

Suncokret

Opština	Plan	Zasejano	%
1.Indija	1.300	1.375	105,8
2.Irig	800	1.415	176,9
3.Pećinci	2.900	2.200	75,9
4.Ruma	1.400	1.205	86,1
5.S.Mitrovica	1.100	1.136	103,3
6.S.Pazova	1.610	1.600	99,4
7.Š i d	1.500	1.500	100,0
Ukupno	10.610	10.431	98,3

Soja

Opština	Plan	Zasejano	%
1.Indija	890	903	101,5
2.Irig	580	690	119,0
3.Pećinci	1.010	860	85,1
4.Ruma	2.430	2.600	107,0
5.S.Mitrovica	6.420	6.325	98,5
6.S.Pazova	2.010	2.330	115,9
7.Š i d	9.220	8.229	89,2
Ukupno	22.560	21.937	97,2

Merkantilni kukuruz

Opština	Plan	Zasejano	%
1.Indija	17.045	17.210	101,0
2.Irig	5.713	4.030	70,5
3.Pećinci	14.845	9.000	64,0
4.Ruma	22.778	21.370	93,8
5.S.Mitrovica	24.610	22.985	93,4
6.S.Pazova	15.496	15.050	97,1
7.Š i d	16.093	15.439	95,9
Ukupno	116.580	105.084	90,1

Budućni prinosi zavise i od primene mineralnih đubriva

Vraćen status, a šta je sa imovinom?

Šta je uslovilo nagli razvoj zadrugarstva, širenje zadrughnih ideja i nastanak zadruga?

Prva kreditna zemljoradnička zadruga u Srbiji osnovana je 1894. godine u selu Vranovu, kod Smedereva. Već naredne godine osnovan je Glavni savez srpskih zemljoradničkih zadruga, a tri godine kasnije donet je prvi zakon koji je regulisao zadrughnu oblast – Zakon o zanatskim i zemljoradničkim zadrugama. Do 1900. godine, u Srbiji je bilo preko 650 zadruga, stvarane kao lek i odbrana od zelenaša i osiromašenja seoskog stanovništva na prelasku iz devetnaestog u dvadeseti vek. Na početku 2014. godien ima ih blizu 1.600, kaže dr Stojan Jevtić, nekadašnji predsednik Zadrughnog saveza Srbije.

Šta je uslovilo nagli razvoj zadrugarstva, širenje zadrughnih ideja i nastanak zadruga?

Društveno-ekonomske uslove, s kraja XIX veka, u Srbiji karakteriše osetno slabljenje porodične zadrughne i rigidne patrijarhalnosti, kao i esnafski sistem u koji je bilo organizovano zanatstvo. Ubrzan razvoj novčane privrede sve više upućuje seljake da se od naturalne, okreću prema robnoj proizvodnji. Visoki porezi, usitnjenost poseda, primitivna obrada zemlje, ekstenzivno stočarstvo, slabi prinosi i nerodne godine, stalno su siromašili seljastvo, a ratovi su iza sebe ostavljali pustoš, neobrađene njive, nebrinutu stoku. Ti nepovoljni uslovi pogodovali su zaduživanju kod zelenaša – seoskih gazda i trgovaca.

Pod uticajem učenih Srba u drugoj polovini XIX veka – Svetozara Markovića, Dragiše Lapčevića, Ada-

ma Bogosavljevića i Mihaila Avramovića, koji slovi za rodonačelnika srpskog zadrugarstva – zadrughne su postale neophodan uslov postojanja sela i seljastva. Osnivane na bazi zadrughnih načela, koja su i danas aktuelna, samo su donekle osavremenjena u skladu sa aktuelnim okolnostima privređivanja, i sve do Prvog svetskog rata imale su uspon i brojčano i po rezultatima rada. U predvečerje rata, u Srbiji je uspešno radilo preko 800 zadruga!

Tokom rata, zadrugarstvo je teško stradalo i tek tridesetih godina prošlog veka, zadrugarstvo je konsolidovano sa socijalnog i ekonomskog aspekta. Kad je, 1937. godine, donet Zakon o privrednim zadrugama, ujedinjeno je zadrughno zakonodavstvo na celoj teritoriji. Srpsko zadrugarstvo je, prilikom ujedinjenja, unelo svoju originalnu nacionalnu baštinu, sa izgrađenim odnosima prema državi i sa zadrughnim pravilima kojima su uređivani odnosi. Neposredno pred Drugi svetski rat bilo je preko 3.500 zadruga.

Teška ekonomska kriza koja je 1929. godine zahvatila čitav svet, imala je negativan odraz, posebno na poljoprivredu i u okviru nje – zadrugarstvo. Narasle dugove, država je 1931. godine delom otpisala, a delom pokrila novim, povoljnijim kreditima. To ne znači da je Kraljevina Jugoslavija značajno popravila stanje u poljoprivredi, nego da je, delimično, sanirala posledice svetske ekonomske krize.

Nova ratna razaranja zahtevala su obnovu zadrugarstva. Samo četi-

tiri godine posle oslobođenja, donet je Osnovni zakon o zemljoradničkim zadrugama koji je zadrughu definisao kao: „ekonomsku organizaciju u koju se radno seljastvo udružuje zbog unapređenja poljoprivredne proizvodnje, podizanja svog životnog standarda i izgradnje socijalizma na selu“. Ovaj Zakon je predviđao dva oblika udruživanja: opšte zemljoradničke zadrughne i seljačke radne zadrughne, koje su nastajale po ugledu na sovjetske kolhoze, odnosno prostim ujedinjavanjem seljačkih gazdinstava. Sa ove vremenske distance vidljivo je da je to bio neceleshodan i nepovoljan oblik organizovanja, imanentan periodu administrativnog sistema upravljanja privredom.

U periodu od 1957. godine opšte zemljoradničke zadrughne su, svojom raznovrsnom delatnošću, obogaćivale i unapređivale ekonomske, kulturne i socijalne aspekte sela, unosile inovacije u poljoprivrednu proizvodnju, jačale zadrughne fondove, i značajno povećavale kvalitet života na selu.

No, 1965. godine, privredna reforma je desetkovala zadrughne. Zemljoradnici su mogli da uspostavljaju proizvodno-ekonomske odnose s drugim privrednim subjektima, a proklamovani princip ekonomije rada ostavio je zadrughne po strani, sa ogromnom mehanizacijom i radnom snagom. Manje zadrughne utapale su se u veće, ili u druge organizacije, gubeći svoj zadrughni identitet, rukovodeći i stručni kadrovi selili su se u opštinske centre. Imovina nekadašnjih zadruga i danas je predmet rešavanja mnogih sudova u Republici Srbiji.

dašnjih zadruga i danas je predmet rešavanja mnogih sudova u Republici Srbiji.

Nisu bolje prošle ni zadrughne asocijacije. Kada je 1962. godine donet Zakon o jedinstvenim privrednim komorama, zadrughni savezi su izgubili status pravnog lica, postali sekcije za zadrugarstvo pri privrednim komorama, koje su postale pravni sledbenici znatne imovine zadrughnih saveza. Kada je donet Ustav 1974. godine, na bazi koga je usvojen Zakon o udruživanju zemljoradnika, zadrughni savezi su, 1976. godine, ponovo dobili status pravnog lica – ali bez imovine! Zemljoradničke zadrughne su, po sili zakona i zahtevima privredne reforme, unosile svoju imovinu u poljoprivredne kombinete, učestvujući tako u stvaranju gigantskih sistema, s preradnim i drugim pratećim kapacitetima. Kada im je novi zakon vratio zadrughni status, imovina im nije bila vraćena!

Tako je Zakon o zadrugama iz 1990. godine propisao da se zadrughna imovina vrati ranijim korisnicima, što je potvrdio i Zakon iz 1996. godine, neznan broj zadruga i zadrughnih asocijacija uspeo je da vrati svoju imovinu. Samo u Vojvodini, nacionalizacijom je oduzeto blizu 700.000 hektara oranica, a za ispravljanje ove nepravde prema vlasnicima tog zemljišta, potrebno je da država izdvoji najmanje 800 miliona evra! A dosad je 120.000 hektara zadrughne imovine čak i privatizovano!

Period tranzicije i ubrzana privatizacija, otvorili su niz novih problema vezanih za zadrughnu imovinu, a time i za zadrugarstvo i zadrughni pokret. Iz Zakona o zadrugama od 1996. godine deciderano proizlazi obaveza da se imovina ranijih zadruga, koja je organizacionim i statusnim promenama preneti bez naknade drugim korisnicima, mora vratiti zadrugarima čija je to imovina bila. Ukoliko ta zadruga ne postoji, imovina se vraća zadrugi iste vrste koja posluje na području nekadašnje zadrughne. Sudovi kod kojih se vode sporovi oko vraćanja zadrughne imovine, uglavnom insistiraju na utvrđivanju činjeničnog stanja – da li je zadruga bila vlasnik, ili samo korisnik tražene imovine, čime se, praktično, sugerise negativno rešenje, jer je poznato

da su od 1953. do 1988. godine sva pravna lica bila samo korisnici društvene svojine nad sredstvima za proizvodnju.

A republički zakon iz 1992. godine o uputstvima i načinu i postupku utvrđivanja i evidentiranja poljoprivrednog zemljišta u državnoj i društvenoj svojini uopšte ne pominje zemljište u zadrughnoj svojini.

Ustav Republike Srbije poznaje tri oblika svojine: javnu (državnu), privatnu i zadrughnu. Ako institut društvene svojine više ne postoji, ako su blagovremeno predloženi dokazi o genezi sporne imovine – kupoprodajni ugovori i druga akta na osnovu kojih se nesporno može utvrditi zadrughna imovina – ostaje nejasno zašto sudovi donose negativna rešenja, a spornu imovinu nadležni organi knjiže kao državnu ili sporove beskonačno odugovlače.

Ukupna ekonomska politika oduvek se prelomala preko zemljoradnika i njihovih organizacija u koje su se udruživali zbog poboljšanja sopstvenog života i unapređenja proizvodnje, što je, opet, preduslov za stvaranje boljih uslova za život na selu. U 2007. godini poslovalo je u Srbiji 1.297 zadruga. Tridesetih godina prošlog veka, sićevački zadrughari su na svom zadrughnom domu ispisali geslo koje je i danas aktuelno, a glasi: Udruživanje je zakon života na kome se temelji svekoliki napredak. Zadrughne danas mogu da zaustave dalji pad poljoprivredne proizvodnje, imajući u vidu da smo prethodnih godina imali negativnu stopu rasta u poljoprivredi. Zbog siće ekonomije, koja dominira u trgovini poljoprivrednim proizvodima, štete imaju i poljoprivredni proizvođači i država. Država ne ubira PDV, a seljaci su izloženi gruboj eksploataciji i pri nabavci i pri prodaji poljoprivrednih proizvoda.

Vraćanje prometa u normalne trgovinske tokove može se obezbediti samo ako zadrughne preuzmu organizaciju i promet poljoprivrednih proizvoda. Razvoj sela danas mogu da nose jedino zadrughne, mala i srednja preduzeća, tako što će zapošljavanjem mladih visokostručnih kadrova obezbediti kritičnu intelektualnu masu za brži transfer tehnologije u poljoprivrednu proizvodnju i uticaj na razvoj kulture, prosvete, seoskog turizma i drugih oblika života u selu.

(Nastaviće se)

Privatizacija privatne imovine

Država danas u svojim osnovnim aktima (Strategija razvoja agrara), izbegava da prikaže definiciju i stanje zadrugarstva. To govori da zadrughne u Srbiji dele sudbinu tranzicije i ukupnih ekonomskih prilika, posebno u agraru. Mnoge zadrughne su nestale jer nisu izdržale neloyalnu

konkurenciju novog privatnog sektora. Ne bi tu bilo ničeg lošeg da se privatni sektor (trgovačke i snabdevačke firme) dobrim delom nije razvio na minulom radu zadruga i stičući profit u svojoj zoni. Sa nestankom mnogih velikih banaka, u nepovrat su otišla i zadrughna sredstva.

I još nešto: u nekim ranijim procesima pretvaranja zadrughne u organizacije kooperanata i njihovo uvlačenje u kombinete, mnoga zadrughna svojina je neprincipijelno prevedena u društvenu i sada se uz punu saglasnost državnih organa privatizuje. To je nedopustivo, kao što je nedopustivo i prodaja zadrughne imovine kroz stečaj zadrughne.

Šta je s pravima zadrughara na njihove udele i zakonskom obavezom da se stečena zadrughna imovina izdvoji i posluži za organizovanje novih zadruga. Rešenje problema vidi se u tome da država u novom Ustavu na pravi

način definiše zadrughnu svojinu i konačno usvoji zakon o zadrugama. Sad bi državni organi morali da spreče bezzakonje u rasturanju i rasprodaji zadrughne imovine. Primera radi, stručne službe Zadrughnog saveza Srbije su još 2002. godine izradile Nacrt novog zakona o zadrugama, ali on još čeka da uđe u skupštinsku proceduru. Ni prošla na ova vlada Republike Srbije nema rešenja za povraćaj zadrughne imovine i to je glavni kamen spoticanja oko donošenja novog zakona. A, zadrugarstvo bez jasno definisane zadrughne imovine gubi svoj identitet.

ŠABAC • MINISTAR PRIVREDE ŽELJKO SERTIĆ:

Srbija je svetska elita u malinarstvu

Problemi između proizvođača i otkuplivača se mogu rešiti i već je predloženo da 51 odsto profita od prodaje malina ide proizvođačima, a ostalo hladnjačarima

Ministar privrede Željko Sertić izjavio je je Srbija prošle godine izvezla 110.000 tona maline i ostvarila 280 miliona dolara dobiti.

Srbija se nalazi na vrhu svetske liste po proizvodnji maline i drugog voća. Možemo da budemo ponosni na naše proizvođače, jer znamo šta je borba na svetskim tržištu i koliko je potrebno rada i trud za te rezultate kada nema više barijera na svetskom tržištu - rekao je Sertić otvarajući Desetu svetsku konferenciju proizvođača i prerađivača maline.

On je naveo da će Vlada Srbije investirati u prerađivačke kapacitete kao i nove zasade malina, ali i raditi na edukaciji poljoprivrednih proizvođača, da bi se sprečili problemi u lancu proizvodnje.

Pokušaćemo proboj na britansko, američko i rusko tržište s na-

sim partnerima iz Kine. Njihova delegacija u Šapcu broji oko 20 ljudi - kazao je ministar.

Predsednik Svetske organizacije proizvođača i prerađivača maline Antonio Dominges kazao je da je Svetska organizacija proizvođača i prerađivača maline nastala zbog zajedničkog interesa proizvođača da razmenjuju iskustva i znanja u proizvodnji tog voća.

Dominges je naglasio da je proizvodnja maline i društveno odgovorna, jer upošljava mnogo radnika, a ponekad i cele porodice.

On je potvrdio i da prema podacima te organizacije Srbija proizvodi oko 110.000 tona maline, što je više od četvrtine svetske proizvodnje od 420.000 tona.

Član upravnog odbora Hladnjačara Srbije Duško Radulović kazao je agenciji Beta da je još rano odrediti cenu maline ove sezone.

Sve zavisi od tržišta. U poslednji mesec ipso dana snižene su cene jer je stigla malina iz Čilea koja nije uspevala da se proda na tržištu Amerike - kazao je Radulović.

Prema njegovim rečima, problemi između proizvođača i otkuplivača se mogu rešiti i već je predloženo da 51 odsto profita od prodaje malina ide proizvođačima, a ostalo hladnjačarima.

To je moguće kontrolisati na osnovu ugovora sa izvoznimcima ili sličnim dokumentima. Moramo znati i da je proizvodnja malina rasla i kod nas i u svetu i zato se moramo dogovoriti i tako sačuvati na prvom mestu kvalitet proizvoda - kazao je Radulović.

Deseta svetska konferencija proizvođača i prerađivača maline okupila je oko 300 proizvođača iz 17 zemalja sveta. Organizator te trodnevne manifestacije je Poslovno

Proizvodnja malina raste i mora se sačuvati kvalitet proizvoda

udruženje hladnjačara Srbije i Svetska organizacija Proizvođača i prerađivača maline (IRO).

Svetska konferencija proizvođača i prerađivača maline se organizuje svake druge godine, a poslednje dve su održane u Kini i Čileu, gde je akcenat bio na sprovođenju Programa promocije maline u svetu,

dok je Srbija bila organizator Pete svetske konferencije proizvođača i prerađivača maline 2006. na Zlatiboru.

Članovi Svetske organizacije IRO - pored Srbije, jesu i Australija, Bugarska, Kanada, Čile, Kina, Engleska, Francuska, Mađarska, Poljska, Škotska i SAD. S. P.

BEOGRAD • LABORATORIJA ZA ISPITIVANJE KVALITETA MLEKA OPREMLJENA, ALI....

Sada fale stručnjaci

EU date čvrste garancije o nameri Ministarstva poljoprivrede da se postupak opremanja i uspostavljanja laboratorija sprovede do kraja da bi se sprečile štetne posledice i otklonio rizik da se donirana oprema vrati EU

Laboratorija za ispitivanje kvaliteta mleka u okviru Direkcije za nacionalne referentne laboratorije (DNRL) u Batajnici je opremljena za rad, ali još nisu zaposleni stručnjaci koji imaju iskustvo u tim poslovima, rečeno je danas agenciji Beta u toj direkciji.

Direkcija zbog ograničenja za pošiljavanja u javnim službama u obezbeđivanju potrebnog kadra za laboratoriju saraduje sa Zavodom za mlekarstvo, kako bi se obučili postojeći radnici.

Potrebno je 12 ljudi za rad u laboratoriji, od kojih su tri sa visokom stručnom spremom, šest tehničara, a ostali su pomoćno osoblje.

U Direkciji su naveli da je u martu prošle godine počela da radi fitosanitarna laboratorija, odnosno laboratorija za ispitivanje biljnih štetočina, a da je opremanje laboratorije za ispitivanje kvaliteta mleka završeno u decembru.

Razlog višegodišnjeg kašnjenja u osposobljavanju nacionalnih referentnih laboratorija, za šta je EU dala donaciju, kako objašnjavaju u Direkciji, jeste nedovoljna posvećenost tom poslu u ranijem periodu

Potrebno je 12 ljudi za rad u laboratoriji

i spremnost da se ispune preuzete obaveze.

Delegacija EU u Srbiji je decembra 2012. godine, nezadovoljna rezultatima rada, odlučila je da zaustavi nabavku neophodne opreme iz fondova EU za završetak opremanja laboratorija - rečeno je u DNRL-u.

U Direkciji navode i da su EU date čvrste garancije o nameri Ministarstva poljoprivrede da se postupak opremanja i uspostavljanja laboratorija sprovede do kraja da bi se sprečile štetne posledice i otklonio rizik da se donirana oprema vrati EU.

Ovakav napredak stvorio je uslove da Delegacija EU promeni stav po ovom pitanju i nastavi dalju finansijsku podršku i očekujemo da nam sredstva za završetak opremanja laboratorije za fizičko-hemijska ispitivanja hrane i hrane za životinje budu dostupna - kazali su u DNRL-u. S. P.

SOMBOR • ZBOG SMANJENE KVOTE ZA OTKUP MLEKA

Stočari mlekom hrane svinje

Proizvođači mleka, oni mali koji drže nekoliko ili 10, 20 krava, strepe od svakog dolaska na otkupno mesto, jer ne znaju da li će i sutra moći mlekarima da predaju iste količine mleka. Ili će ih mlekarima, što se i dešava, obavestiti da će ubuduće primati manje mleka

Somborska mlekarica smanjila je kvote za otkup mleka od malih proizvođača. Bez prethodnih navoda otkup je smanjen za pet do 20 litara, zavisno od količine isporučenog mleka. Ovaj potez dodatni je udar na proizvođače mleka, koji sve više razmišljaju o odustajanju od te proizvodnje.

Proizvođači mleka, oni mali koji drže nekoliko ili 10, 20 krava i mleko prodaju "Somboledu" strepe od svakog dolaska na otkupno mesto, jer ne znaju da li će i sutra moći mlekarima da predaju iste količine mleka. Ili će ih mlekarima, što se i dešava, obavestiti da će ubuduće primati manje mleka.

Muzem trenutno 12 krava, oko 240 litara mogu da isporučim, a 195 litara mi je kvota. Snalazimo se. Poklanjamo mleko prijateljima, pravimo sir, delimo sir, smanjujemo hranu kravama da bi davale manje mleka - kaže Branislav Racić Berić.

Šta smo radili? Sirili smo, davali sir deci, prijateljima, komšijama... Sada dajemo krmačama - navodi Kristo Kusić.

Sada je skoro bilo reči o tome da će primati samo polovinu mleka. Šta da radimo sa onim što ostane. Da bacimo svinjama? - pita se Jovan Batalo.

Naši sagovornici saglasni su da će posledice ovakvog odnosa prema proizvođačima biti dugoročne, jer će poljoprivrednici smanjivati broj mlečnih krava i proizvodnju mleka kojom se njihove porodice bave decenijama. Dodatno strahuju i zbog najavljenog

Mleko kao da nikome ne treba

ukidanja carinske zaštite na uvoz mleka iz Evropske unije.

Sve smo uložili mi. Niko nam ništa nije dao i sada od države tražimo samo da otkupi mleko. Ništa drugo. Znači gotov proizvod nekome nudiš, a on ne treba - dodaje Racić Berić.

Ja sam nekada predavala 50 litara mleka ujutro i 50 uveče. Imali smo 17 grla. Sada nosim 12 litara mleka - napominje Jelena Stanić.

U odgovoru mlekarice „Sombled“, koja posluje u sastavu „Lactalisa“ kažu obzirom da su otkupne kvote smanjene, jer u toku maja meseca proizvodnja sirovog mleka dostiže sezonski maksimum.

Reč je o uobičajenim pojavama ciklusa veće proizvodnje mleka, pre svega kod malih proizvođača. Kako dodatne količine izlaze iz okvira tre-

nutnih kapaciteta, naša preporuka bila je da privremeno neznatno smanjimo količine sirovog mleka na mestima koja imaju najveći rast količina. Ova preporuka neće ugroziti uspešnu i dugogodišnju saradnju sa farmerima, jer će trajati najkasnije do kraja meseca, nakon čega ćemo nastaviti da otkupljujemo sve količine mleka od svih naših proizvođača. "Sombled" već duži period radi na tehničkom maksimumu u pogledu kapaciteta za prijem i preradu sirovog mleka u proizvodnom pogonu u Somboru i trenutno radimo na povećanju tehničkih kapaciteta mlekarice kako bismo izašli u susret potrebama tržišta, a ujedno i uvećali domaću proizvodnju - navodi se u odgovoru "Somboleda".

Z. Vasiljević (RTV)

Gubitak najboljeg obradivog zemljišta

Što zbog gradnje puteva, što zbog bespravne gradnje, podizanja različitih objekata na najboljim obradivim površinama, svake godine nam se fond obradivih površina smanjuje. Nema preciznih podataka koliko je to, pretpostavka je da se na ovaj način godišnje u Srbiji gubi oko 25.000 hektara

Piše: **Branislav Gulan**

Iako su nam u svesti još uvek brojke RZS o agrarnim površinama u Srbiji, u zabludi smo da pod poljoprivrednim površinama u Srbiji imamo oko 5,2 miliona hektara i da obradive površine čine 4,2 miliona hektara. Navodno, po glavi stanovnika Srbije dolazi prosečno po 0,56 hektara, što je znatno više nego u Holandiji, Nemačkoj, i što je, naše bogatstvo. Realno, mi nemamo više te površine. Što zbog gradnje puteva, što zbog bespravne gradnje, podizanja različitih objekata na najboljim obradivim površinama, svake godine nam se fond obradivih površina smanjuje. Nema preciznih podataka koliko je to, pretpostavka je da se na ovaj način godišnje u Srbiji gubi oko 25.000 hektara.

Sa druge strane, neobrađeno ostaje oko 600.000 hektara, što sebi ne dozvoljavaju ni mnogo razvijenije zemlje od Srbije. Analiza Ekonomskog instituta pokazuje da je nerpeduzimanjem adekvatnih mera u agraru za poslednjih pet godina izgubljeno 25 milijard evra. Rezuultat loše agrarne politike u Srbiji je da su cene prehrambenih proizvoda na policama u Srbiji više nego u region, dok su cene primarnih poljoprivrednih proizvoda niže.

Potencijali

Republika Srbija danas raspolaže sa 5.097.000 hektara poljoprivredne površine ili 0,59 hektara po stanovniku. Od toga 4.224.000 hektara su obradive površine ili 0,47 hektara po stanovniku. U okviru poljoprivrednih gazdinstava, prema popisu poljoprivrede iz 2012. godine, obrađuje se 3.355.859 hektara zemljišta. To znači da značajan deo poseda od oko 860.000 hektara ostaje neobrađeno! To su uglavnom pogranična područja i regioni gde se nalaze sela koja nestaju. Inače, vlasti tvrde se su i tolike površine i državne zemlje. U Srbiji se uzgaja 908.990 goveda, 3,4 miliona svinja, 1,783 miliona ovaca, 235.576 koza, 26,6 miliona živine i zvančno, postoji 673.651 pčelinje društvo. Popisom je utvrđeno da gazdinstva u Srbiji poseduju 408.734 traktora i oko 25.000 kombajna. Sva ta mehanizacija u proseku je stara više od dve deceni-

Procenjuje se da u Srbiji ima 830.000 hektara državne zemlje

je! Vodni režim je takođe povoljan, ali nedovoljno iskorišćen. Kanal – Dunav-Tisa-Dunav (sa 960 kilometara kanalske mreže) najveći je i jedinstven hidrosistem u svetu, a ne iskorišćava se za poljoprivrednu proizvodnju, ili je to veoma malo. Kada je građeni cilj je bio da se navodnjava 500.000 hektar ai da se odvi, ode sušien vode sa milion hektara. Željeno navodnjavanje nikada nije ostvareno, dok su se do pre nekoliko godina odvodile suvišne vode. Sad nije ni to moguće jer se u kanalima nalazi blizu 15 miliona kubika mulja, pa sve češće imamo poplave i u Vojvodini. Rečni tokovi takođe veoma malo se koriste za navodnjavanje. Od ukupno obradivih površina, navodnjava se 1,2 do tri odsto površina ili samo 40.000 do 100.000 hektara! U svetu se prosečno navodnjava 17 odsto površina.

Snovi o parama

Da bi se stvorila ostvarljiva i realna agrarna politika, ex ministar srpske poljoprivrede dr **Veljko Simin** ističe, da je poljoprivreda u prvoj deceniji ovog veka imala skroman rast od samo 0,6 odsto! Po njegovim rečima, tekući pregovori sa EU zahtevaju da se

poljoprivreda i prehrambena industrija što povoljnije pozicioniraju pre ulaska u EU. Zato u tom periodu treba započeti realizaciju strateških projekata za Srbiju, a to je povećanje proizvodnje mesa, voća i povrća i drugog za tržišta Azije, Bliskog Istoka, Rusije i EU. Na tom putu moramo učiti i od drugih. Primer je Rumunija kojoj ne smeta članstvo u EU da realizuje strateško partnerstvo sa Kinom na 700.000 hektara sopstvene zemlje u oblasti agrarne proizvodnje i naučnim istraživanjima u oblasti biotehnologije. Slične projekte kod njih ima SAD, a primera radi u ogromni potencijal Ukrajine uključene su investicije iz Kine! Ovi primeri ukazuju na činjenice da ne dovoljno razvijene zemlje ne mogu bez strateškog partnerstva da privuku neophodan kapital za razvoj, uz istovremeno rešena pitanja masovnog izvoza roba na najveća tržišta hrane na svetu.

Cilj svake Vlade bio je da obezbedi strane investicije od bar tri milijarde dolara godišnje! U Srbiji se to nikada nije dogodilo! A, obećanja su bila da se stranim investitorima nude najbolji uslovi za ulaganje kapitala u regionu, što najčešće nije bilo tačno! U neispunjenju ovih obećanja u predizbornim kampanjama nalaze se i uzroci neispunjenja mnogih drugih obećanja vlasti od demokratskih promena 2000. godine do danas! Od demokratskih promena 2000-te godine urađeno je više nacrti zakona o restituciji, ali poslednji je usvojen 2011. godine. U donošenju zakona, koji je obećan i čekan šest decenija, konsultovane su i evropske institucije. Naime, povraćaj oduzete imovine bivšim vlasnicima je važan korak na putu evropskih integracija, jer povećava pravnu sigurnost za strane investitore, o kojima Srbija još uvek sanja.

U doba savremene globalne ekonomske krize, direktne investicije smatraju se faktorom privrednog rasta i predstavljaju oblik stranih tokova kapitala za koje se zemlje otvoreno nadmeću. Motiv investitora za dolazak na jed-

Vrednost realizovane poljoprivrede	2014.	2015.
Bruto vrednost poljoprivredne proizvodnje	5.001	4.634
Vrednost biljne proizvodnje	3.346	2.979
Ratarstvo i povrtarstvo	2.877	2.494
Žita	1.830	1.527
Industrijsko bilje	494	420
Povrće	392	392
Krno bolje	161	155
Voćarstvo	410	405
Vinogradarstvo	59	80
Stočarstvo	1.655	1.655
Vrednost ječma, ovsa, 50 odsto kukuruza, krmnog bilja...	670	544
Neto vrednost poljoprivredne proizvodnje	4.331	4.090

* U milionima dolara ** Izvor: RZS

no tržište, nisu samo poreski podsticaji i pojedinačne mere država preduzete u pravcu privlačenja investitora, već je od značaja mnogo širi aspekt transparentnih, predvidivih i stabilnih uslova poslovanja. Osim toga, pozitivna iskustva investitora u prethodnom periodu mogu predstavljati stimulatni faktor novih ulaganja. Potencijal za nove investicije u Srbiji postoji, posebno u oblasti obnovljive energije, razvoja informacionih tehnologija, unapređenja zaštite životne sredine i poljoprivrede. Očekivanja svih dosadašnjih vlasti u Srbiji bila su i da će se kroz dolazak stranih investicija pokrenuti privreda, stvoriti nova vrednost i kapital za vraćanje svih vrsta dugova. Među njima su i obaveze iz restitucije. Ali, ta očekivanja do sada se nisu ostvarila, jer, para je sve manje i u tome se vide uzroci zašto obaveze rastu, restitucija se sporo odvija... Poljoprivreda predstavlja **neatraktivnu delatnost** za strane direktne investicije (u strukturi ukupnih SDI u Srbiji, poljoprivreda dobija svega od 0,7 do 1,6 odsto)!

Skromne ekonomske mogućnosti Srbije (agrarni budžet je pet odsto zakon-ski, ali se dobija tek dva odsto novca) i razni skromni oblici podacitacija i finansiranja iz EU, ne mogu nadoknaditi zaostajanje Srbije u oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije. Po rečima Simina, bilo bi dobro da se 300.000 hektara državnog zemljišta i 400.000 hektara pašnjaka prodaju za oko tri milijarde dolara. Ako se u taj kapital uključe i strateški projekti u proizvodnji mesa na rok od 49 godina, to će predstavljati snažan faktor motivacije stranih ulagača i same Republike Srbije čiji bi farmeri bili uključeni u ove projekte. Sadašnji način korišćenja državnog poljoprivrednog zemljišta (priča se o 830.000 hektara) pretežno je orijentisan na ekstenzivno korišćenje, a to je proizvodnja žitarica. To je najvredniji kapital kojim raspolaže Srbija, pa bi trebao da bude upotrebljen za pokretanje snažnog ekonomskog razvoja u kojem se favorizuje opšti interes, a istovremeno stvara proces ravnomernog razvoja države. Dakle, navodi Simin, u procesu primene zakona o restituciji, važno je da Republika Srbija primeni praksu Slovačke, Češke, Poljske, Nemačke... Takođe je neprihvatljivo da se državno poljoprivredno zemljište koristi kao sredstvo za supstituciju po zahtevima za restituciju druge imovine.

Očekivanja...

U Republici Srbiji se 2016. godine očekuje proizvodnja do 450.000 tona svih vrsta mesa. Pre dve i po deceni-

je proizveli smo oko 650.000 tona i trošili godišnje po stanovniku 65 kilograma. Danas se potrošnja kreće do 38 kilograma svih vrsta mesa godišnje. U strukturi izvoza poljoprivrede meso učestvuje samo sa 2,7 odsto. To ukazuje na zaostajanje u razvoju poljoprivrede i prehrambene industrije.

Sa ciljem da se prevaziđe postojeće stanje potrebno je proceniti mogućnosti strateškog ulaganja u izgradnju pet klanica za proizvodnju ukupno od pet miliona svinja godišnje. Za unapređenje izvoza goveđeg mesa i korišćenje preko 1,4 miliona hektara pašnjaka i livada u Srbiji potrebno je još izgraditi klanice za goveda, kapaciteta 200.000 komada junadi. Takođe je potrebno projektovati mogućnost proizvodnje 200.000 tona živinskog mesa godišnje u četiri klanice kapaciteta od po 50.000 tona godišnje. Realizacijom ovih projekata ostvario bi se novi obim proizvodnje od svih vrsta mesa, oko 640.000 tona godišnje. Nova vrednost proizvodnje ovog mesa iznosi oko 3,5 milijardi evra. Partnerske investicije u proizvodnji svinjskog i živinskog mesa trebalo bi inicirati sa Republikom Kinom, Rusijom i Evropskom unijom. Proizvodnju goveđeg i živinskog mesa treba organizovati sa Ujedinjenim arapskim emiratima i Evropskom unijom. U Srbiji nam je katastrofalno stanje u stočarstvu, nestaju nam sela, ostaju prazne kuće, prazne staje... I oni koji su do sada tovali i gajili stoku to su značajno smanjili i ostavili je samo za lične potrebe. To se vidi i iz naših tabela. Inače, mi se hvalimo sa izvozom hrane (čitaj sirovina) u vrednosti od 2,8 milijardi dolara godišnje i suficitom sa 1,3 milijarde dolara. Pa kada nam mladi ne bi odlazili u svet (njih 30.000 godišnje) i kada bi povećali natalitet da nam ne umire više 40.000 ljudi od onih što se rodi (izjednačili natalitet i mortalitet) hrane ne bi imali dovoljno da ishranimo narod u Srbiji! A, da se ne govori i o izvozu, pa bi Srbija od izvoznika hrane postala njen uvoznik! Uostalom to nam predviđa i Svetska organizacija za hranu FAO, da ukoliko nastavimo ekstenzivnu proizvodnju da će Srbija od izvoznika postati uvoznik hrane. Sad već dobrim delom to i jesmo... Primera radi, jedna Holandija je veličine kao Vojvodina, ali izvozi hrane za 70 milijardi dolara godišnje! Dakle, vrednost njenog godišnjeg izvoza je kao dva društvena proizvoda Srbije - navodi Veljko Simin.

(Nastaviće se)

Strana direktna ulaganja u Srbiju

2005.	1,162 milijardi evra
2006.	3,242 milijardi evra
2007.	1,448 milijardi evra
2008.	1,590 milijardi evra
2009.	1,304 milijardi evra
2010.	830 miliona evra
2011.	1,798 milijardi evra
2012.	232 miliona evra
2013.	750 miliona evra
2014.	1,8 milijardi evra

Problem državne zemlje

Treba rešiti probleme sa državnim zemljom koje navodno u Srbiji ima 830.000 hektara. Problemi sa zemljom zasigurno su poremetiti našu poljoprivrednu proizvodnju i egzistenciju vojvođanskih paora. Pitanje državnog zemljišta je najvažnije pitanje koje se pojavilo u Vojvodini u poslednjih 25 godina. Mi tu pričamo o 14.000 porodica i 70.000 ljudi koji su u ozbiljnom

egzistencijalnom problemu. Državnu zemlju treba prodati našim seljacima, a pa tim novcem rešiti i probleme srpske poljoprivrede. Od prodaje domaćim seljacima dobilo bi se oko tri milijarde evra. To bi bila prihvatljiva cena za srpske poljoprivrednike! Kada bi se taj novac još pametno utrošio, ne bi trebali da kukamo i pričamo kako nemamo strane direktne in-

vesticije. Jer, niko neće da dolazi gde nema ekonomske ni političke stabilnosti. A, nje u Srbiji ni danas nema. Kako tvrditi da je imamo, kada je srpski agrar za 15 godina vodilo čak 12 ministara! Da je bilo stabilno, u politici i ekonomiji, pričalo bi se o dva ministra poljoprivrede! Sa ovim parama, koje se nalaze u zemlji, rešili bi agrarne i mnoge druge probleme!

BEOGRAD • O NAPRETKU U PREGOVORIMA O POGLAVLJU 27

Manjak kadrova za životnu sredinu

Kada udje u EU, Srbija će imati na raspolaganju 2,5 milijarde evra iz fondova EU, dok sada može da koristi oko 160 miliona evra iz pretpistupnih fondova za finansiranje projekata iz oblasti životne sredine

Nedostatak kadrova i stručnjaka za životnu sredinu je među ključnim izazovima u uskladjivanju i primeni standarda u toj oblasti u procesu evropskih integracija, rekla je državna sekretarka u Ministarstvu poljoprivrede i životne sredine Stana Božović.

- Mi definitivno imamo nedostatak kadrova u resornom ministarstvu i sistemu lokalnih samouprava, posebno za oblasti koje su vrlo zahtevne, uključujući inženjere i menadžment u oblasti voda i otpada", rekla je Božović na skupu o napretku i budućim koracima u pregovorima o poglavlju 27.

Božović, koja je na čelu pregovaračke grupe za poglavlje 27, istakla je da se mora raditi i na jačanju "projektnih jedinica" jer Srbija kroz četiri godine mora da spremi dobre projekte u oblasti životne sredine.

Srbija će, kako je navela, kada udje u EU imati na raspolaganju 2,5 milijarde evra iz fondova EU, dok

Srbija kroz četiri godine mora da spremi dobre projekte u oblasti životne sredine

sada može da koristi oko 160 miliona evra iz pretpistupnih fondova za finansiranje projekata iz oblasti životne sredine.

Prema njenim rečima, na putu ka EU izazov predstavlja i više od 2.000 spornih projekata finansiranih iz javnih sredstava i zastare-

li strateški dokumenti, nedostatak institucionalnih mehanizama, kao i obiman rad na prenošenju više od 700 propisa.

Ona je podsetila da od 1. januara 2017. godine treba da počne da radi budžetski Zeleni fond iz koga će se finansirati projekti u oblasti životne sredine, i dodala da su za te projekte na raspolaganju i fondovi lokalnih samouprava i krediti razvojnih banaka.

Božović je najavila da su preduzeti koraci da se poboljša naplata ekološke takse kojom se finansiraju budžetski fondovi za životnu sredinu, s dosadašnjih sedam na 10 milijardi dinara.

Ponovila je da se sredstva koje Srbija na putu ka EU treba da uloži u životnu sredinu procenjuju na oko 10 milijardi evra, od čega će oko milijardu biti potrebno za otpad, a sedam milijardi za vodu, kanalizaciju i otpadne vode.

Navela je i da Srbija očekuje preporuku Evropske komisije za otvaranje poglavlja 27 o zaštiti životne sredine do kraja ove godine i to bez merila za otvaranje.

Ona je rekla i da su urađeni planovi za transpoziciju i primenu propisa za svih 10 oblasti životne sredine i da Srbija planira da odloži primenu nekih direktiva zaključno sa 2041. godinom.

Bivši ministar životne sredine Litvanije i konsultant za pregovore o poglavlju 27 Arunas Kundrotas rekao je na skupu da je ključno pitanje finansiranja životne sredine i podsetio da je u izveštaju Evropske komisije o napretku iz prošle godine to posebno istaknuto.

On je rekao da se Litvanija dobro pripremila za to poglavlje i da ga je za manje od godinu dana, od jula 2000. do juna 2001, otvorila i zatvorila.

S. P.

BEŠKA • AKTIVNOSTI EKOLOŠKOG POKRETA BEŠKE

Eko partola u akciji

- Već dugi niz godina se borimo i zalažemo za bolji kvalitet života u našem naselju. Svake godine pored tradicionalnih manifestacija Dan Dunava i Dan planete, imamo još nekoliko akcija čišćenja. Želimo da lokaliteti gde se nepropisno odlaže otpad i koje nisu uređene očistimo, a do sada smo evidentirali 12 takvih lokacija – kaže Dalibor Petrović, predsednik Eko pokreta

Pre nekoliko godina grupa entuzijasta i zaljubljenika u prirodu iz Beške okupila se oko iste ideje, a to je da njihovo selo i obala Dunava bude čistiji i uredniji.

- U međuvremenu veliki broj meštana i volontera priključio se pokretu, a ideja je da svako dete koje stasa za školu bude član Eko pokreta, kako bi se od najranijeg doba razvila svest od značaju zaštite životne sredine - počinje priču Dalibor Petrović, predsednik ovog udruženja iz Beške i navodi da je njihov pokret na nedavno organizovanom opštinskom konkursu dobio sredstva za realizaciju projekta „Eko partola“.

- Opština Indija je nedavno raspisala konkurs za nevladine organizacije, te smo mi konkurisali sa projektom „Eko partola“. Cilj projekta je da se pravovremeno reaguje u borbi protiv ambrozije, zaparloženih površina, obale Dunava - plaža i ladni izvor, održavanje javne površine napu-

štenih objekata kao i održavanje istih kod starih osoba - ističe Dalibor.

Ekološki pokret je odmah preuzeo određene akcije, te je povodom Dana planete 22. aprila počela realizacija ovog projekta.

- Već dugi niz godina se borimo i zalažemo, a pomenutim projektom ćemo samo poboljšati rad udruženja i kvalitet života u našem naselju. Svake godine pored tradicionalnih manifestacija koje obeležavamo, a to su Dan Dunava i Dan planete, imamo još nekoliko akcija čišćenja. Želimo da lokaliteti gde se nepropisno odlaže otpad i koje nisu uređene očistimo, a do sada smo evidentirali 12 takvih lokacija.

Preko društvenih mreža su pozvali meštane Beške da prijave kod sekretara mesne zajednice sve lokacije koje se nalaze u lošem stanju kako bis i njih mogli da uvrste u plan i program.

- Do sada su akcije bile uspešne i zaista mogu reći da sam za-

Dalibor Petrović, predsednik Eko pokreta

dovoljan radom naših članova i volontera. Trudimo se da edukujemo sve meštane i da podignemo svest o značaju zaštite životne sredine a pogotovo mlade jer na njima je budućnost našeg sela kaže Dalibor.

Ekološki pokret Beška nekoliko godina unazad uspešno sprovodi akcije čišćenja desne obale Dunava kako bi meštani mogli da uživaju na obali reke i iskoriste prirodni potencijal koje ovo indijsko naselje ima.

- Za kompletnu desnu obalu Dunava nadležnost ima JP „Vode Vojvodine“, a mi se trudimo da održavamo priobalje i lokaciju Ladni izvor. Već vidimo efekte prethodnih akcija, tako što smo sa 54 džaka sakupljenog otpada došli do dva i to je zaista za pohvalu. U ovoj godini smo imali jednu akciju čišćenja obale i tom prilikom skupili 12 džakova raznog otpada - kaže on i navodi da će se otpad smanjivati u toku godine. Realizacijom projekta „Eko partola“ nam je iz opštinskog budžeta opredeljeno 100.000 dinara, te će nam čišćenje i uređenje biti znatno olakšano jer ćemo moći da nabavimo sredstva za rad. Već smo kupili opremu, odnosno trimer za košenje trave, koji će moći da se koristi i u buduću. Gledaćemo da unapredimo pomenuti projekat i da ga proširimo.

Uredjenje terena za odbojku na plaži

O pokretu

Ekološki pokret Beške postoji od 22. aprila 1994. godine i osnovan je simbolično na Dan planete. Tačan broj članova nemamo, jer se menja iz godine u godinu. Ideja je da statutom uvedemo da svaki polaznik u školu postaje i član pokreta, a

to bi značilo da skoro pola sela bude član. Što se tiče volontera, zaista ih ima mnogo, uzrasta od šest godina do 84 godine. Imamo dva starija volontera koji se rado priključuju našim akcijama i daju sugestije mladima.

Kako na kraju razgovora poručuje Dalibor, cilj svih ekoloških akcija jeste čistija i urednija Beška, a u tome su do sada imali dosta uspeha.

- Vidimo pomak u selu kako nakon naših akcija, tako i nakon angažovanja našeg komunalnog preduzeća koje u sklopu redovnih aktiv-

nosti čisti divlje deponije i odnosi otpad iz domaćinstva. S obzirom da se otpad po zakonu razvrstava na mestu nastanka, tako se i meštani pridržavaju u velikoj meri, što je dodatno doprinelo da selo bude čistije - poručuje Dalibor Petrović iz Eko pokreta Beške.

M. Balabanović

Čišćenje obale Dunava

Volonteri svih uzrasta u akciji čišćenja

Stanje voćarskih i ratarskih kultura

Na terenu RC Sremska Mitrovica, u zasadima breskve, u toku je piljenje larvi lutilica, pojava prvih nimfi kao i formiranje novih kolonija štitića ženki I generacije dudove štitašte vaši *Pseudaulacaspis pentagona*, koja je i najzastupljenija štitašta vaša u zasadima breskve.

Preporučuje se proizvođačima primena insekticida na bazi a.m. metomil preparat Lannate 90 u konc. 0,05%

Tretman ponoviti za 10-15 dana. Suzbijanje larvi lutilica I generacije je veoma važno u cilju sprečavanja stvaranja novih kolonija štitaštih vašiju, koje sisanjem sokova iscrpljuju stablo. Kasnije kad ženka formira štitić, suzbijanje je praktično teško moguće.

Kupusni moljac

Na području delovanja RC Novi Sad kupusi se u zavisnosti od vremena rasađivanja nalaze u fazi od devet i više listova razvijeno (BBCH 19) do faze glavice dostigle 30% od očekivane veličine (BBCH 43).

Vizuelnim pregledom registrovano je prisustvo larvi kupusnog moljca (*Plutella maculipennis*) u indeksu napada 0,1. U toku je intenzivno piljenje larvi ove štetočine pa je neophodna primena insekticida na bazi aktivne materije lambda-cihalotrin: Lamdex, Lambda 0,3 l/ha.

RC Novi Sad nastavlja sa praćenjem ove štetočine.

Zaštita vinove loze

Na severnim obroncima Fruške gore vinova loza se nalazi u fazi cvast potpuno razvijena, cvetovi odvojeni (BBCH 57).

Uslovi koji su za nama bili su veoma povoljni za razvoj pepelnice vinove loze (*Uncinula necator*). Na sorti Frankovka u netretiranim zasadima registrovano je prisustvo simptoma ovog patogena na listovima i cvastima u vidu sivopepeljaste navlake koju čine spornoisni organi gljive.

Zasade vinove loze neophodno je pažljivo pregledati na prisustvo simptoma pepelnice. Ukoliko se registruju simptomi, u cilju sprečavanja daljeg širenja ovog patogena

Jaje i larva kruškine buve na listu

Opasnost od infekcije gljivom prouzrokovačem fuzarioze klasa

Simptom *Venturia inaequalis* na listu jabuke

preporučuje se primena kombinacije fungicida kontaktnog i sistemičnog delovanja:

Kumulus DF (sumpor) 0,4% + Akord (tebukonazol) 0,4 l/ha ili Kossan wg (sumpor) 0,4% + Systhane 240 SC (miklobutanil) 0,015%

Uslovi koji su pred nama, takođe su veoma povoljni za razvoj crne pegavosti vinove loze (*Phomopsis viticola*), te se preporučuje primena fungicida Mankogal 80 (mankozeb) 0,25%.

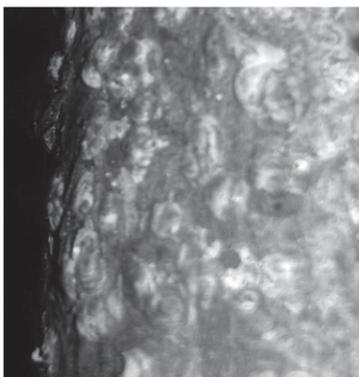
Pepeljasti grožđani moljac (*Lobesia botrana*) je u fazi piljenja larvi I generacije. Ukoliko do sada nisu izvršene hemijske mere zaštite od ove štetočine (preporuka od 4.05.), preporučuje se primena insekticida Lamdex (lambda-cihalotrin) 0,07 l/ha.

Vinova loza je u fenofazi pred cvetanje (BBCH 57- cvasti potpuno razvijene, cvetovi odvojeni).

U narednom periodu je najavljeno nestabilno vreme sa učestalim padavinama. U tim uslovima je neophodno zaštititi zasade protiv prouzrokovala pepelnice (*Uncinula necator*). S obzirom da su dnevne temperature do 20-22 stepena, preporučuje se primena fungicida na bazi elementarnog sumpora (Kumulus DF, Kossan WG i dr. 0,3-0,5%) uz dodatak nekog od sledećih fungicida:

a.m. tebukonazol - Akord 0,4/ha ili a.m. miklobutanil - Systhane 240 EC 0,015% ili a.m. penkonazol - Topas 100 EC 0,025%

U zasadima se na cvastima registruju tek ispiljene gusenice pepeljastog grožđanog moljca (*Lobesia botrana*) i za njihovo suzbijanje se preporučuje primena insekticida na bazi piretroida - a.m. lambda cihalotrin (Vantex 60 SC, Lamdex, Grom).

Prve kolonije dudove štitašte vaši na breskvi

Zaštita pšenice

Vizuelnim pregledima je ustanovljeno da usevi pšenice u zavisnosti od sorte se nalaze u fazi od početka klasanja do početka cvetanja - po BBCH od 51 do 61.

U fazi cvetanja postoji opasnost od infekcije gljivom prouzrokovalom fuzarioze klasa (*Fusarium graminearum*), a najavljene padavine će stvoriti uslove za zaražavanje.

Preporuka:

Na početku cvetanja (najmanje 5% klasova izbacilo prašnike) preporučuje se preventivni tretman pre padavina sa nekim od preparata na bazi:

tebukonazol + protiokonazol Pro-saro 250 EC 0,75-1 l/ha ; tebukonazol + tiofanat-metil Antre plus 1,5 l/ha ; prochloraz + tebukonazol Zamir 400 EW 0,75-1 l/ha ; epoksikonazol + tiofanat metil Duet ultra, Excorta plus 0,6 l/ha ; propikonazol+ciprokonazol Artea 330 EC 0,5 l/ha ; epoksikonazol + metkonazol Osiris 1,5 -2,5 l/ha ; tebukonazol + protiokonazol + spiroksamin Cello 1,25 l/ha ; tiofanat metil+difenokonazol Duofen plus 1,5 l/ha.

Zaštita kruške

Nedeljnim pregledom zasada kruške na lokalitetu Horgoš, ustanovljeno je da se kruška nalazi u fenofazi 73 BBCH skale; drugo opadanje plodova.

Kruškina buva (*Cacopsylla piri*) je u fazi intenzivnog polaganja jaja i početka piljenja larvi.

Imago prve letnje generacije je registrovan sa indeksom napada od 50%, jaja su prisutna sa indeksom od 87 %, a mlađi larveni stadijumi sa 25,3 %.

Proizvođačima se preporučuje primena insekticida Movento 100

Fenofaza kupusa

Ispiljena gusenica u cvasti

SC (spirotetramat) 0,15% sa dodatkom okvašivača Sylwet L-77 u koncentraciji od 0,025-0,03%

Zaštita jabuke

Na teritoriji RC Smederevo jabuka se u zavisnosti od sorte i lokaliteta nalazi u fazi razvoja po BBCH skali 72 (veličina ploda do 20 cm).

Na osnovu praćenja meteoroloških parametara na punktu Vodanj, u periodu od 22h, 10.05. do 6h 11.05. ostvareni su uslovi za jaku infekciju patogenom *Venturia inaequalis* dok je na punktu Drugovac u periodu od 1h do 6h ujutru 11.05. takođe došlo do ostvarenja uslova za jaku infekciju ovom gljivom. Na ostalim meteo stanicama nisu ostvareni uslovi infekcije.

S obzirom da je za naredni period najavljeno nestabilno vreme sa čestim padavinama, da je ispražnjenost pseudotocija 92%, još uvek postoji opasnost od primarnih infekcija gljivom

Venturie inaequalis - prouzrokovala lisne pegavosti i čađave krastavosti ploda proizvođačima se preporučuje da zaštite jabuku kombinacijom preventivnih i kurativnih preparata:

Preporuka preventivnih preparata: - Delan 700- WG- a.m. dithianon (0,07%),

- Captan 80 WG, Merpan 48 SC - a.m. kaptan (0,3 %)

Preporuka kurativnih preparata: - Sekvenca, Score, Hemokonazol - a.m. difenokonazol (0,03 %)

Pregledom zasada jabuke u pojedinim voćnjacima zabeleženi su simptomi *Venturie inaequalis* na listovima.

Proizvođači koji u voćnjacima imaju prisutne simptome *Venturie inaequalis* na listovima, treba posebno da obrate pažnju na kvalitet zaštite u narednom periodu.

Prilikom izbora fungicida za tretman voditi računa o rotaciji preparata sa različitim aktivnim materijama i maksimalnom broju dozvoljenih tretmana u toku vegetacije.

Vinova loza: simptomi pepelnice

Poljoprivredna stručna služba, osnovna spona

Izvršice se sve pripreme kako bi se spremno dočekao IPARD program, i da u opštinu Ruma stigne prvi traktor subvencionisan sredstvima EU

Nedavno je u SPPŠ „Stevan Petrović Brile“ održano predavanje o poljoprivredi na nekoliko tema, a jedan od učesnika tribine, bio je i direktor Poljoprivredne stručne službe u Rumi, dr **Jovan Krompić**. Tema njegovog izlaganja bila je formiranje Fonda za razvoj poljoprivrede Opštine Ruma.

Ukazavši da se godinama unazad desio čitav niz promena propisa, pravilnika, da je dolazilo do promene cena poljoprivrednih proizvoda, cene repromaterijala, Krompić je najavio da promene tek slede, i da su one neminovne kretanjem naše zemlje ka EU.

– Mi ćemo se kao deo državnog aparata, truditi da uvek dođemo do pravih informacija kako bi ih prenosili našim farmerima. Naša služba je u stalnom kontaktu sa njima, i dobro su nam poznata interesovanja i potrebe poljoprivrednika. Inicijativa za osnivanje opštinskog fonda za razvoj poljoprivrede u Rumi, postoji već duži niz godina. PSS je dala po-

dršku za njegovo osnivanje, i imamo pozitivnu ocenu od strane lokalne samouprave koja je prepoznala značaj i potrebu njegovog osnivanja. Očigledno da ranije lokalne samouprave nisu imale dovoljno sluha po ovom pitanju - rekao je u svom izlaganju dr Jovan Krompić.

Koliko je ovaj proces komplikovan i složen, govori činjenica da je prvi put Fond za razvoj spomenut u Strategiji ruralnog razvoja opštine Ruma za period 2011-2021. godine, a osniva se tek ove, 2016. godine. Ovaj Fond za razvoj je u stvari deo Akcionog plana sprovođenja Strateškog plana održivog razvoja 2015-2020. godine. To je ujedno jedan od načina na koji će lokalna samouprava pružiti pomoć poljoprivrednicima. Sledeći korak je pribavljanje mišljenja Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, da bi se potom raspisali konkursi koji će se prezentovati na teritoriji čitave opštine, a onda sledi njihova realizacija.

Dr Jovan Krompić

– Fond za razvoj je u stvari dodatna podrška svim poljoprivrednicima koji žele da unaprede poslovanje na svom gazdinstvu - rekao je Krompić. – Sama politika fonda je da isključivo dodelom bespovratnih sredstava pomogne poljoprivred-

nicima da lakše dođu do poljoprivredne mehanizacije, da unaprede stočarstvo, da nabave onu opremu za koju Ministarstvo poljoprivrede ne izdava sredstva. Fond neće izdvajati sredstva za ono za šta već postoje programi podrške za sprovođenje poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja, dakle biće komplementaran sa programima podsticaja Ministarstva i Sekretarijata za poljoprivredu.

Govoreći o poslu kojim će se u ovom delu baviti PSS, Krompić je naveo da će u narednom periodu poljoprivrednicima biti predstavljeno sve ono što je Služba zamislila da bi trebalo podsticati bespovratnim sredstvima.

– Očekujemo da na tim sastancima čujemo i predloge proizvođača kako bi zajedno došli do najboljih rešenja. Pošto Ministarstvo i Sekretarijat imaju određene vrste podsticaja za mehanizaciju i opremu, mi bi mogli za početak da vršimo raspodelu bespovratnih sredstava za

priključne mašine, plugove, tanjirače, setvospremači, spartači, prikolice, zatim za izgradnju objekata za skladištenje, regeresiranje kamata za izgradnju objekata za skladištenje, izgradnju centra za otkup voća i povrća do 2020. godine, regresiranje troškova veštačkog osemenjavanja, podizanja saradnje na viši nivo sa zadrugama i udruženjima.

Tokom izlaganja direktor PSS u Rumi, dr Jovan Krompić, osvrnuo se i na fondove EU za poljoprivredu i ruralni razvoj, napominjući da će se izvršiti sve pripreme kako bi se spremno dočekao IPARD program, i da u opštinu Ruma, stigne prvi traktor subvencionisan sredstvima EU.

– Poljoprivredna stručna služba će se truditi da neprestano bude spona između poljoprivrednika i lokalne samouprave, i gledaće na svaki način da dosadašnju dobru saradnju, podigne na još viši nivo, rekao je na kraju svog izlaganja na ovoj tribini, dr Jovan Krompić.

M. Ninković

NAUKA U PRAKSI

Kvalitet jednodnevnihtovnih pilića

Piše: **Gordana Aćimac, dipl.inž. stočarstva, PSS Zrenjanin**

Sa dolaskom proleća povećana je tražnja za jednodnevnim tovničkim pilićima. U mnogim gazdinstvima se praktikuje prolećni i jesenji turnus za proizvodnju brojlera, jer su tad najbolji uslovi za odgoj pilića na gazdinstvima koja nemaju savremene objekte i opremu. Brojleri se tove za potrošnju na samom gazdinstvu, ali se i viškovi prodaju na tržištu.

Osnova za pravilan i ekonomičan uzgoj je zdravo jednodnevno pile. Preporuka je piliće kupovati iz istog jata i iz iste ture leženja. Pilići treba da potiču od hibrida teškog tipa,

a u našoj zemlji najzastupljeniji su Ross, Cobb, Hubbard.

Procena kvaliteta jednodnevnog pileta najčešće se radi na subjektivan način u inkubatorskoj stanici od strane obučenih i uvežbanih radnika, te postoje razne metode i testovi za ocenu pilića. Ocena na osnovu dužine pileta je vrlo jeftina i jednostavna. Dužina pileta određuje se od vrha kljuna do srednjeg prsta pileta. Što je pile duže, znači da je bolje razvijeno u odnosu na pile koje je kraće, a ima približno istu masu. To se objašnjava činjenicom da je dobro razvijeno pile u opti-

malnim uslovima inkubacije potrošilo raspoložive hranljive materije iz žumanca na razvoj i porast organa, a da je u organizmu ostalo malo neiskorišćenih materija i energije u vidu ostatka žumančane kese. Takvi pilići su duži od onih koji u sebi sadrže veći ostatak žumančane kесе i koji su „zdepasti“. Na kraju inkubacije embrion raste prosečno 1 cm za 24 sata. U optimalnim uslovima inkubacije embrion ne mora da troši rezerve energije na prilagođavanje spoljašnjim uslovima, nego se sva energija troši za porast i razvoj.

Poljoprivredni proizvođači prilikom kupovine jednodnevnih pilića obrate pažnju na sledeće karakteristike kvaliteta jednodnevnih pilića:

- Opšti izgled i boja perja - (žuta je poželjnija od bele boje)
- Razvijenost pilića
- dobro osušeno, sjajno, dugo papirje usmereno na dole;
- jasne, okrugle, aktivne oči
- kljun je čist sa normalno zatvorenim nosnicama, bez crvenih tački na kljunu
- pile izgleda aktivno i vitalno (živahni i vitalni pilići lakše pronalaze hranu).

- držanje glave i pokretljivost pileta;
- potpuno zarastao pupak;- znak je da je žumančana kesa potpuno uvučena
- noge svetle i voskaste na dodir,
- zglobovi nisu crveni i upaljeni,
- pilići moraju biti bez ikakve deformacije (na primer: uvrnuti vratovi i kjunovi, raskrečeni i td.).

Obratiti pažnju na masu jednodnevnih pilića - najbolja težina je oko 40 grama. Izbegavati lake piliće sa masom ispod 35 grama, kao i suviše teške sa težinom od 50 grama.

Laki jednodnevni pilići pojediju i do 150 grama više hrane, skloniji su bolestima, slabije napreduju i to sve produžava vreme tova. Koliko je bitna masa pilića, bitno je da oni ne budu previše raslojeni, pa će u toku tova doći do velikih razlika u napredovanju i masi pilića, sklonosti ka bolestima i povećanju smrtnosti što dovodi i do neekonomičnosti u proizvodnji. Teži pilići od 50 grama se ređe sreću u prodaji, i treba ih duže ostaviti bez hrane (čak i 48 sa-

ti). Ovi pilići su kao i laki osetljiviji na bolesti i teže se uzgajaju.

Međutim, ima i skrivenih nedostataka koji se ne mogu vizuelno uočiti: nepravilna vakcinacija matičnog jata, inficiranost pileta, inkubacija koja dehidrira pile, kao i neke vertikalno prenosive bolesti čiji su uzročnici Mycoplasma gallisepticum, Salmonella pullorum, Salmonella enteritidis, limphoidne leukoze.

Bolesno izleženo pile može biti zaraženo kokošijim tifusom čiji je izazivač Salmonella gallinarum pullorum. Bolesna koka snese inficirano jaje, a iz takvog inficiranog jajeta se izleže bolesno pile koje dalje širi zarazu. Pilići krkljaju, imaju nakostrešeno perje, obešena krila, beli proliv, a mortalitet je do 100% u prvim danima života, a ako se simptomi jave u 2-3 nedelji oko 60-70 odsto.

VITOJEVCI • MILAN ŠAŠIĆ, PROIZVOĐAČ JAGODA

Obezbeđeno tržište

Bilo je ranijih godina jagode i u plasetnicima i na otvorenom polju, a ove prodaje domaću jagodu samo iz plastenika

Sve veći broj sremskih poljoprivrednika okreće se i proizvodnji jagode. Ova proizvodnja zasniva se kako na otvorenom, tako i u plasetnicima. Jagode iz plasetničke proizvodnje pre stizu pa su i skuplje, pa je jagoda u zavorenom više nego na otvorenom polju.

Milan Šašić iz Vitojevaca je dugogodišnji proizvođač jagode. Kaže sve je počelo pre destak godina na manjoj površini. Pokazalo se kao veoma isplativo pa se proizvodnja iz godine u godinu povećavala. Bilo je ranijih godina jagode i u plasetnicima i na otvorenom polju, a ove prodaje domaću jagodu samo iz plastenika. Ima obezbeđeno tržište, a mi smo ga zatekli na rumskoj pijaci gde isporučuje domaću, kvalitetnu jagodu.

- Ja se ovim poslom dugo bavim i ušao sam u sve tajne proizvodnje. Bitno mi je da rano proizvedem kvalitetnu jagodu dok još ima dobru cenu. Ja je prodajem po ceni od 250 dinara za kilogram, a na pijaci košta 50 dinara više. Zarade imam ja, ali i prodavac koga ja snabdeвам. Važno je da je to domaća jagoda iz plastenika proizvedena bez hemijskih preparata - kaže Šašić.

Milan Šašić

Tržište je veoma važno jer je jagoda voćna vrsta koja nema dug rok trajanja. Ova proizvedena u Vitojevcima je medju kvalitetnijim na rumskoj pijaci, a trenutno ima cenu do 300 dinara za kilogram.

- Iako je cena 300 dinara ova jagoda dobro prolazi. Godinama je prodajem i imam stalnu mušteriju. Kada se proizvede kvalitet onda problema sa prodajom nema - kaže Milan Stojković prodavac jagoda u Rumi.

Za proizvodnju kvalitetne jagode u plasetniku pored sistema za navodnjavanje i pravilne prihrane i eventualne zaštite potrebno je pre svega odabrati kvalitetne živice, odnosno sadnice jagode, kaže Šašić.

- Ja nabavljam živice iz Italije i to one ranije sorte. One stignu na tržište u pravo vreme, kada domaćih još nema. Imaju malo lošiji rod, ali zato cena to sve nadoknadi. Ove godine imam ih samo u plasetni-

Jagode uvoznih sorti stižu na tržište pre domaćih

ku, i već sada planiram da sledeće godine povećam ovu proizvodnju. Ulaganje za jedan plastenik dužine osam metara je oko 500 eura, ali to sve može brzo da se vrati ako se radi kako treba. Uvek imam i pomoć poljoprivrednih stručnjaka, tako da proizvedem kvalitetnu jagodu - dodaje Šašić.

Domaća jagoda uvek dobro prolazi na tržištu. Ove godine vreme nije baš bilo naklonjeno proizvodja-

čima jer su vremenski uslovi uticali prvenstveno na krupnoću ploda bez obzira što je jagoda u zatvorenom prostoru. Zato u gajbicama ima i onih krupnih, ali i nešto sitnijih. To i nije toliko bitno kaže Šašić i dodaje da je daleko važnije što su bezbedne za ishranu, jer su proizvedene bez upotrebe bilo kakvih hemijskih preparata.

Z. Markovinić

RUMA • ANTUN MARKIĆ, POVRTAR

Plastenici na naduvavanje

U plastencima ima sisteme za zalivanje i grejanje, a prošle godine Markić je otišao i korak dalje u modernizaciji - nabavio je plastenike na naduvavanje

Za Antuna Markića, povrtara iz Rume, nema više tajni u plasetničkoj proizvodnji. Dugogodišnje iskustvo u toj vrsti proizvodnje svrstava ga u red najuspešnijih povrtara. Sada u svojim plasetnicima ima paradajz, krastava i zelenu salatu. Ponosan je što je u plasetnicima sve „pod konac“ i što proizvodi kvalitetnu robu za koju ima obezbeđeno tržište. Trudim se održim ovu proizvodnju.

- U plasetnicima trenutno imam zelenu salatu, paradajz i krstavac. Na otvorenom ima nešto celera, koji može veoma dobro da se proda i zelene salate. U planu je da na otvorenom prostoru bude i paprike - kaže Markić. - To su biljne vrste koje svake godine gajimo i koje donose dobru zaradu. Najviše se zaradi od biljne vrste kod koje ima i najviše posla, a to je paradajz. Traži dosta rada i nega, ali se na kraju uvek isplati. Kod ostalih manje se radi, ali su i cene nešto niže. Baš zato ja imam dva plastenika pod paradajzom.

Zarada od paradajza

Antun Markić

Sve je počelo pre 15-ak godina, malo stidljivo, ali se došlo do proizvodnje koja je respekt. U plasetnicima je i sistem za zalivanje, sistem za grejanje, a prošle godine Markić je otišao i korak dalje u modernizaciji. Nabavio je plastenike na naduvavanje.

- To sam morao da učinim kako bi bio sigurniji u proizvodnju tokom zime, kada su jutarnji mrazevi. Na primer, ako je napolju minus sedam stepeni, kada se plastenci naduvaju, temperatura sasvim zadovoljavajuća za gajenu biljku. Ima dva sloja folije izmedju kojih se napravi prostor oko 20 cm i ispunji se vazduhom - objašnjava Markić.

On kaže i da tokom čitave godine u plasetnicima ima povrća. Nakon paradajza i krstavaca na red dolaze kornišoni i ponovo zelena salata. Kaže nije teško raditi nedostaju samo poznate i stabilne cene. Navodi primer nemačke u kojoj primera radi stočari imaju zagarnovanu cenu u

otkupu bez obzira na situaciju na tržištu.

- Mi bismo bili zadovoljni samo kada bi smo znali sigurnu cenu. Nije bitno koliko, ali da znamo i onda bi se lako uklopili. U Nemačkoj, na primer, stočar zna da će dobiti evro i 10 centi za kilogram tovljenika, bez obzira kakva je situacija na tržištu. I to je prava stvar. Dok kod nas ne bude tako, prolazićemo kao i do sada. Jedne godine zaradiću na paradajzu, jedne na krsatavcima ili salati. Ali mora se raditi, i ja naravno neću odustati - kaže Markić.

Iako je kod nas situacija uvek neizvesna, Markić se ne plaši. Godinama je stvarao imidž dobrog povrtara i uspeo da za sve što proizvede ima tržište. Kaže već sada, iako do berbe ima dosta vremena, celokupan rod paradajza je i prodat. Slično je i sa krstavcima i zelenom salatom.

Z. Markovinić

LJUDI SA VIŠE ZANIMANJA

INĐIJA • ZORAN MILEČIĆ, VETERINAR I DUVANDŽIJA

Poljoprivreda kao dopunski posao

Za Zorana Milečića iz Indije, veterinar po struci, poljoprivreda je dodatna delatnost u poslednjih pet godina. Kako kaže, ceo život je u neposrednoj vezi sa poljoprivredom s obzirom da predaje u Poljoprivrednoj školi u Futogu, pa je prirodan sled okolnosti bio da započne proizvodnju i to uzgoj kukuruza i duvana na oko osam hektara zemljišta.

- Ceo život mi je bio povezan sa poljoprivrednom delatnošću, pa sam tako pre pet godina rešio da se posvetim ratarstvu i uzgoju duvana. Bez obzira što smo imali puno toplih dana u aprilu i nekoliko kišnih dana, to je vrlo povoljno uticalo na poljoprivredne kulture, pogotovo za kukuruz jer je pala velika količina kiše - kaže on i navodi da padavine pogoduju i duvanskoj kulturi:

- Dolazi vreme rasađivanja duvana, imamo dovoljno vlage na njivama tako da se nadamo da će biti dobar rod.

Kako Zoran dalje kaže, kada je reč o kukuruzu uglavnom sam obavlja posao, a za duvan su potrebni dodatni radnici koje angažuje tokom sezone.

- Ono čime nismo zadovoljni jeste niska otkupna cena i jednog i drugog proizvoda, tako da je neizvesno kakva će situacija biti ove godine. Prošle godine je kukuruz imao slabu cenu, a ni duvan nije bio nešto bolji, pa iz tog razloga se ne nadam previše - pomalo je pesimista Zoran i ističe da od poljoprivrede kao dopunske delatnosti može solidno da se živi, a da je osnovna delatnost bilo bi teško jer su velika ulaganja a računica loša.

Kako na kraju poručuje ovaj veterinar i poljoprivrednik, u porodici se niko osim njega ne bavi poljopri-

Zoran Milečić, poljoprivrednik i veterinar

vredom, a s obzirom da ima unuke, nada se da će možda neko od njih jednog dana nastaviti biznis.

M. Balabanović

Једини у Срему, радио народне музике

радио 105,0
ФРУШКА ГОРА
Бирај и уживај!

LAČARAK • SRĐAN ŽIVANOVIĆ, PROIZVOĐAČ POVRĆA

Proizvodi povrće na 10 hektara

- Šta mi vredi i nula odsto kamate na taj kredit ako ja u proizvodnji na uloženi 100 dinara izvučem 80 dinara? Kakav je to interes države? Kada smo pre tri ili četiri godine mogli da repu izvozimo u Republiku Hrvatsku, da zaradimo pare, država je stopirala izvoz, a kada su lane šećerane stopirali sve ugovore sa nama proizvođačima i poništili ih, nije stala iza nas – priča poljoprivrednik Srđan Živanović

Ne tako davno **Srđan Živanović** iz Lačarka, bio je veliki proizvođač šećerne repe, ostvarivao je dobre prinose i kvalitet, imao šansu da njegova repa bude prerađena u inostranstvu, da dobro zaradi. Ali, pre tri godine došlo do problema u poslovnim odnosima i zato umesto repe ovaj mladi poljoprivrednik proizvodi povrće. I ne kaje se.

Na njegovim njivama u ataru Lačarka, zasejanim pasuljom, leje su se odavno formirale. Redovi su kao pod konac, a biljke ujednačene visine. Kako i ne bi kada ovaj vrsni proizvođač povrća ne samo da prati savremenu agrotehniku u praksi već i koristi najkvalitetniju semensku robu i neophodna zaštitna sredstva.

Poseje godišnje, priča nam, 10 hektara povrća – pasulja i paradajza, ali i šargarepe. Povrćem se bavi već tri godine, pre toga je proizvodio uobičajene ratarske kulture za Srem: uz šećernu repu, sejao je kukuruz i soju i to na mnogo većim površinama nego što sada gaji povrće. Kukuruz i soju još gaji, na svojim njivama i onima koje uzima u zakup.

Ova lačaračka porodica je jedna od retkih koje se bave povrtarstvom u selu. Prema saznanjima Živanovića u Lačarku je to proizvodno određeno još samo jedne porodice koja se bavi proizvodnjom luka.

- Ima uslova za bavljenje povrtarstvom u našem selu, ali nema očeki-

vane koristi, zarade. Kada sam letos skinuo svoj rod pasulja on je bio 300 dinara po kilogramu, a sada je upola jeftiniji jer je u prodaji zrno iz uvoza i ko zna kakvog kvaliteta. Pasulja na tržištu ima koliko hoćeš, ali ja još uspevam da svoj prodajem pijačarima, ljudi znaju šta radim i čime se bavim, pa dođu i kupe kod mene. Prošla godina je bila sušna, vremenski uslovi su se odrazili na prinosu, ali se ipak zaradi. Bar nakon ubiranja roda, a posebno se povrtarstvo isplati ako se upoređuje sa onim što dobijemo u ratarstvu – komentariše Srđan Živanović.

Ulaganja u povrtarstvu jesu veća od ratarstva, često to iznosi i do 10 puta više sredstava i rada, povrću treba puno ljudskog rada, a oni koji ga gaje moraju da angažuju ljude u nadnicu i plaćaju ih od 1.500 do 1.700 dinara dnevno, ali se to koliko-toliko isplati.

Međutim, primećuje ovaj Lačarac, došlo je neko čudno vreme, vreme da mnogi ništa neće da rade, a da seljaci čute, bilo da su veliki ili mali proizvođači.

- Da kukam - ne volim, a i ne vredi. Ali nema kodeksa ponašanja, nema poštovanja rada, vaspitanja i

znanja u društvu. Imam malu decu od 12 i devet godina, oni idu sa mnom na njivu, ali ih ne bi ostavio da rade u poljoprivredi, ako se ovako stanje nastavi. A izlaz? To je u promenama sistema vezanog za poljoprivredu i u nama samima. Nema tu velike flozofije, pravila ponašanja moraju da postoje i da se poštuju. Uzmimo nam subvencije pa nam sada pričaju o subvencionisanim kreditima. Šta mi vredi i nula odsto kamate na taj kredit ako ja u proizvodnji na uloženi 100 dinara izvučem 80 dinara? Kakav je to interes države? Kada smo pre tri ili četiri godine mogli da repu izvozimo u Republiku Hrvatsku, da zaradimo pare, država je stopirala izvoz, a kada su lane šećeranci stopirali sve ugovore sa nama proizvođačima i poništili ih, nije stala iza nas – pita ovaj poljoprivrednik.

Te godine i prethodnih, Živanović je sejao između 100 i 150 jutara šećerne repe, ali su se površine smanjivale zbog smanjivanja zarade i odnosa prema proizvođaču. Imao je digestiju na repi 17, 18 ili čak 19, a na kraju, poslednje proizvodne godine su mu izračunali 11 posto. Tu je bio kraj mom opredeljenju za šećernu repu – kaže Živanović.

Sada se uglavnom okrenuo povrtarstvu. Tako će biti dok se uloženo koliko-toliko isplati.

- Ja sam jedan od onih koji već 10 do 15 godina koriste uvozno du-

Srđan Živanović

brivo, kvalitetna semena. Nisam neki špekulant da gledam samo na zaradu. Mislio sam, što više ulažeš isplatiće se, ali ide suprotno. Sve više propadam. Ispadao da smo nepismeni, da ne znamo da proizvodimo na svojim njivama – ističe naš sagovornik.

Srđan Živanović pravi mali pogon za prerađivanje paradajza jer smatra da tako ima šanse da zaradi uz više rizika i veća ulaganja. Razmišljao je i o organskoj proizvodnji, ali smatra da to kod nas još nije u praksi prihvaćeno.

S. Đaković

Paradajz (arhiva)

AKTUELNOSTI

BEOGRAD • KONTROLA KOD IZVOZNIKA

Aflatoksin u kukuružu?

Uzeto oko 700 uzoraka i u 15 uzoraka je utvrđen povećan sadržaj mikotoksina

Evropski sistem RASF obavestio službe da je pronađen aflatoksin

Ministarstvo poljoprivrede Srbije saopštilo je danas da su uzorci kukuruza za koji se sumnja da sadrži aflatoksin poslani u laboratoriju, ali da analiza još nije gotova.

Evropski sistem za brzo uzbunjivanje za hranu RASF nedavno je obavestio službe u Srbiji da je pronađen aflatoksin u proizvodima od kukuruza.

Kako je agenciji Beta rečeno u tom ministarstvu, notifikacija koja se odnosi na nalaz aflatoksina B1 u kukuružu odnosi se na kukuruz koji je namenjen kupcu u Italiji.

- Nakon dobijanja obaveštenja Uprava za zaštitu bilja – fitosanitarna inspekcija je izvršila kontrolu kod izvoznika pri čemu su uzeti uzorci i poslani su na analizu u laboratoriju. Analiza uzorkovanog kukuruza još nije gotova - kažu u ministarstvu.

Podsetili su da je u toku 2015. i 2016. godine fitosanitarna inspekcija proveravala da li u kukuružu roda 2015, kod oko 250 skladištara odnosno poljoprivrednih gazdinstava, ima mikotoksina.

Do sada je, kako navode, uzeto oko 700 uzoraka i u 15 uzoraka je utvrđen povećan sadržaj mikotoksina. S. P.

USEVI I PLODOVI, ŽIVOTINJE,
POLJOPRIVREDNO DOMAĆINSTVO
I MEHANIZACIJA

Generali nagrađuje!

Osiguraj i

osvoji!

GENERALNI SPONZOR
83. MEĐUNARODNOG
POLJOPRIVREDNOG SAJMA
generali.rs | 011 222 0 555

GLAVNA NAGRADA
Traktor Deutz Fahr AGROLUX
50 EI 2WD sa kabinom

Produktivna vrednost i mere za povećanja prinosa travne mase na travnim površinama

Piše: **mr. Zoran Novaković**, PSS Poljoprivredna stanica Novi Sad

Travnjaci su poljoprivredne površine obrasle različitim biljnim vrstama koje se koriste za proizvodnju stočne hrane. Biljni pokrivač travnjaka čine tri osnovne grupe biljaka:

- trave (Poaceae),
- leptirnjače (Fabaceae)
- ostale biljne vrste koje pripadaju različitim botaničkim grupama i podgrupama

Značaj travnih površina (livada i pašnjaka i dr.) je od neprocenjive važnosti, jer trave kao usev koji prima i transformiše sunčevu energiju u produkte fotosinteze, imaju veliki potencijal za proizvodnju stočne hrane.

Danas se u svetu, značajne potrebe stoke u hranljivim materijama zadovoljavaju proizvodnjom krmne mase na travnjacima.

U pojedinim zemljama sa veoma intenzivnim iskorišćavanjem travnjaka, potrebe stoke za metaboličkom energijom podmiruju se sa preko 70%, a potreba u sirovim proteinima sa oko 65%.

Osnovne podela i karakteristike iskorišćavanja travnih površina

Po svom postanku travnjaci se dele na:

- Prirodne (Prirodni travnjaci su nastali prirodnim putem, naseljavanjem staništa divljom florom samoniklih biljaka.)

- Sejane (Nastali veštačkim putem planskim zasejavanjem određenih oraničnih ili drugih zemljišnih površina na određenom prostoru)

S obzirom na način postanka, osobine biljnog pokrivača prirodni

travnjaci se dele na:

Primarne - nastali su kao prvobitna vegetacija na određenom staništu i njima nije predhodila nijedna druga biljna formacija (kulturna ili divlja flora). Kod nas u ovu grupu travnjaka spadaju travnjaci viših planinskih oblasti i stepeni travnjaci u panonskoj niziji.

- Sekundarne - obrazovani su u našoj zemlji u zoni šuma ispod 1.800-2.000 m nadmorske visine nastali su uništavanjem šuma ili zatavljanjem obradivih površina prirodnim putem

Iskorišćavanje prirodnih travnjaka može biti:

- Neposredno iskorišćavanje - ispašom,

- Posredno iskorišćavanje - spremanjem konzervisane stočne hrane.

Ekstenzivno iskorišćavanje travnih površina karakterišu sledeće osobine:

- Neplansko iskorišćavanje i nedomaćinski odnos prema bogom danom zemljištu, koje je uglavnom karakteristično za većinu pašnjaka i ostalih travnih površina (u užem delu Srbije) i pašnjaka, utrina i drugih travnih površina (u Vojvodini)

- Odsustvo planiranja i sprovođenja minimuma tehničkih i agrotehničkih mera na očuvanju, ili unapređenju kvaliteta botaničkog sastava travnog pokrivača

- Ovakav odnos dovodi do krajnjeg degradiranja zemljišta i uništavanje biodiverziteta na takvim površinama

Poluintenzivno iskorišćavanje travnih površina karakterišu sledeće osobine:

- Sprovođenje plana iskorišća-

Divčibare i Rtanj

Potreba za hranivima

kultura	osnovno đubrenje (kg/ha)			predsetveno đubrenje (kg/ha)			1. prihrana	2. prihrana	ukupno (kg/ha)		
	N	P	K	N	P	K	N	N	N	P	K
pašnjak	20	40	60	0	0	0	47	0	67	40	60

vanja koga karakterišu i uključuju plan kosidbe i ispaše (kombinovano iskorišćavanje), uglavnom je vezano za livade i neke produktivnije pašne površine,

- Sprovođenje najosnovnijih agrotehničkih mera, a to su: đubrenje i uklanjanje korova.

Intenzivno iskorišćavanje travnih površina karakterišu:

- Ovaj vid iskorišćavanja travnjaka najčešće je vezan za sejane travnjake i u retkom slučaju produktivnije pašnjake i livade.

- Plansko iskorišćavanje (donošenje plana početka i kraja iskorišćavanja, planiranje načina iskorišćavanja i opterećenja, sprovođenja odgovarajućih tehničkih i agrotehničkih mera

- U našoj zemlji, u ovom trenutku, može se reći da postoje veoma male, odnosno nezadovoljavajuće površine pod sejanim travnjacima, za šta postoji niz faktora koji su uticali i utiču na to.

Faktori koji utiču na proizvodnju i iskorišćavanje travnih površina dele se na:

- Prirodne: (klima, vreme, zemljište, reljef)

- Društveno-ekonomske: (stepen razvijenosti svesti društva i pojedinaca, stepen ekonomske razvijenosti i društva, mere agrarne politike, zakonske regulative, mere podsticaja i dr.)

Prirodni potencijali Srbije u travnim površinama

- Kod nas travne površine zauzimaju oko 23% od ukupnih poljopri-

vrednih površina

- Po obimu površina ovo je najrasprostranjenija biljna proizvodnja kod nas

- Po statističkim podacima iz 2013. godine pod livadama se nalazi 514.087 hektara, a pod pašnjacima 671.305 hektara

- Što se tiče celog područja R. Srbije površine pod livadama i pašnjacima su u poslednjih deset godina relativno stabilne i kreću se oko predhodno datih proseka.

- Produktivna vrednost travnjaka u najvećoj meri zavisi od negovanja travnih površina, načina iskorišćavanja i primene agrotehničkih mera.

Produktivna vrednost prirodnih travnjaka

- U zavisnosti od travnjaka prinos sena kod nas varira od 0,5 (pašnjaci) – 1,8 (livade) t/ha

- Produktivni potencijal kod boljih prirodnih travnjaka uz primenu agrotehničkih mera (đubrenje, suzbijanje korova) se povećava do 8,0 t/ha – više od 4 puta

- Primenom planskog iskorišćavanja i negovanja pašnjaka popravio bi se i očuvao floristički sastav, produktivna vrednost i kvalitet travne mase

Šta karakterišu prirodne travnjake u ovom trenutku:

- Prirodni travnjaci se nalaze na manje plodnim zemljišnim površinama

- Mali prinosi travne mase, i niska produktivnost što ne može zadovoljiti intenzivnu stočarsku proizvodnju

- Neplansko iskorišćavanje

- Velika degradacija travnih površina

- Odsustvo sprovođenja agrotehničkih mera

- Mala ulaganja u obnovu travne mase i druge mere koje bi dovele do povećanja prinosa

- Neregulisan status i zakonska regulativa travnih poljoprivrednih površina zbog nedorečenih i ne preciziranih zakona i podzakonskih akata,

- Nepostojanje adekvatnih mera agrarne politike predviđenih zakonom o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju

Mere koje povećavaju prinos i kvalitet travne mase na travnim površinama

- S obzirom na način primene, delovanja i efekata na travnjacima mogu se podeliti na:

- Tehničke mere (odvodnjavanje, drenaža terena, navodnjavanje, valjanje, drljanje, frezovanje, ravnanje, uništavanje krtičnjaka i mravinjaka)

- Agrotehničke mere (đubrenje, košenje zaostalih trava, podsejavanje, uništavanje korova i biološke melioracije)

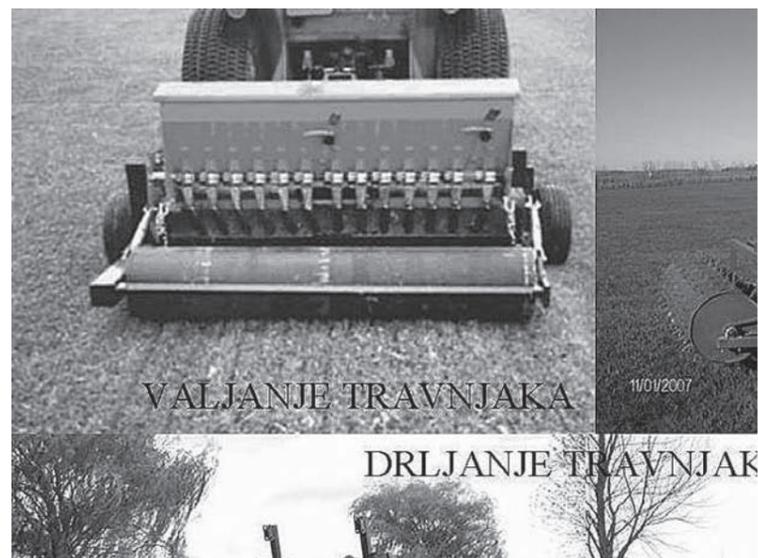
- One se mogu izvoditi samostalno ili u kombinaciji, u zavisnosti od potreba na terenu.

Najvažnije tehničke mere koje je neopodno sprovesti na travnjacima

- Odvodnjavanje i drenaža terena

Stepen obezbeđenosti prosečnih vrednosti ispitivanih parametara u sloju od 0-30 cm (pašnjak Vojvodina)

Hem. analiza	Prosek	Stepen obezbeđenosti
CaCO3	5,12	karbonatno 5,01-10,00 %
Humus	5,91	jako humusno 5,01-10,00 %
Azot	0,295	bogato 0,200-0,300 %
pH KCl	7,18	neutralna reakcija 6,51-7,20
pH H2O	7,85	slabo alkalna reakcija 7,41-8,40
P2O5	24,11	optimalan sadržaj 15,01-25,00mg/100gr zem.
K2O	38,3	visok sadržaj 25,0-50,0 mg/100gr zem.

Pešter

Prinosi na livadama i pašnjacima R. Srbija (cela teritorija bez Kosova), Vojvodina i Hrvatska

VRSTA TRAVNE POVRŠINA	LIVADE				PAŠNJACI		
	God.	Uk.površina/ha	Uk. prinos t/ha	Prosek prinosa t/ha	Uk.površina/ha	Uk.priнос t/ha	Prosek prinosa t/ha
SRBIJA (ukuno)	2008.	590.999	1.048.117	1.773	761.805	424.474	557
	2013.	550.098	969.308	1762	671.305	375.461	559
VOJVOD.	2008.	39.759	65.249	1.641	91.031	81.544	896
	2013.	36.011	56.587	1.571	84.127	75.790	901
HRVATSKA	2008.	159.961	673.575	4.200	182.348	282.375	1.600
	2009.	160.089	541.659	3.400	183.173	213.365	1.200

- Navodnjavanje i uređenje pojilišta

- Ravnanje
- Drljanje
- Valjanje
- Uništavanje krtičnjaka i mravinjaka
- Uništavanje žbunja, krčenje, uklanjanje panjeva i kamenja

Održavanje hidro-melioracijskih objekata

- Najmanje jedanput godišnje potrebno je pregledati sve odvodne kanale i iz njih odstraniti nakupljene taloge i obrasle korove koji sprečavaju oticanje vode
- Potrebno je popraviti sve pragove i otkoše koji se najčešće zatvore i drenaža ne obavlja svoju funkciju

Navodnjavanje i uređenje pojilišta

- Naši su prostori klimatsko područje u kom su vremenski uslovi promenljivi, nestabilni i nepredvidivi.

- Zbog promenjenih klimatskih uslova, dugih sušnih leta, a kratkih zima, proleća i jeseni potreba za zalivanjem zelenih površina iz dana u dan raste.

- Voda je biljkama i travi neophodna u određeno vreme i u određenim količinama. Redovno i kvalitetno zalivanje zelenih površina garantuju najveće i optimalne prinose travne mase za ishranu stoke.

- Takođe, ukoliko se travne površine koriste za ispašu domaćih životinja, neophodno je obezbediti plansko snabdevanje stoke na ispaši dovoljnim količinama kvalitetne vode za napajanje

Drljanje i valjanje travnjaka

- Važna prolećna operacija na travnjacima je drljanje i valjanje
- Teškim zemljištima drljanje omogućuje dostup potrebne količine vazduha do korenovog sistema
- Nepopašenu travu, eventualne korove, krtičnjake i ostatke stajnjaka potrebno je drljanjem pravilno rasporediti po pašnjaku da isti ne ometaju razvoj trave
- Na lakšim zemljištima valjanjem se korenov sistem postavlja u pravilan položaj čime se omogućuje nesmetan razvoj i rast

Uklanjanje krtičnjaka i mravinjaka

- Svrha kultiviranja je uništavanje korova i održavanje površine u rasantom stanju
- Svrha uklanjanja krtičnjaka, neravnina ili mravinjaka je dobijanje većih prinosa travne mase po jedinici površine (stanje na travnoj površini)

može biti zaista krajnje alarmantno zbog prevelike invazije krtica ili pak mrava.

Neophodne agrotehničke mere na travnim površinama

- Hemijska analiza zemljišta
- Pregled i analiza botaničkog sastava travnjaka
- Đubrenje,
- Uništavanje korova
- Podsejavanje i
- Biološka melioracija.

Sprečavanje razvoja korova

- Sprečavanje zakorovljenosti travnjaka mora biti vaša stalna briga
- To se postiže blagovremenim stručnim izvođenjem svih agrotehničkih mera
- Agrotehničke mere (pravilno đubrenje, pravilno opterećenje pašnjaka, pravilna tehnika napasanja, izbor dobrih mešavina trave i pravilno use-

Zlatibor u Suvobor

Navodnjavanje i pojilišta

javanje, blagovremenim košenjem ostataka paše, često košenje korova i po potrebi prskanje korova)

Uništavanje korova

- Teško je uništiti određene vrste korova, a da više ili manje ne ošteti korisne trave
- Najveći problem čine grube bokoraste i zeljaste koje dobro podnose gaženje, odlično reaguje na visoke doze azota, životinje ga izbegavaju što im omogućava da sazre i rašire seme
- Najlakše ih uništimo rešavanjem problema koji podstiču njihov razvoj ili sa niskim košenjem koje se postiže sa rotacionom kosom
- Uništavanje korova sa herbicidima i preoravanjem se primenjuje kao krajnja mera na teško degradiranim travnim površinama

Podsejavanje

- Melioracija prirodnih travnih površina ili površinske mere popravke prirodnih travnjaka i zasnivanje sejanih travnjaka ili osnovna popravka travnjaka.
- Melioracije prirodnih travnjaka je popravka postojećeg travnog pokrivača, bez razoravanja ili uništavanja, primenom određenih agrotehničkih mera.

Biološka melioracija

Biološke melioracije preduzimaju se na krajnje devastiranim travnim ili zemljišnim površinama, kada nijedna druga ni tehnička ni agrotehnička mera nemože dati odgovarajući efekat (jalovišta, zagađena zemljišta nekim drugim hemijskim, biološkim ili drugim agencijama)

Uništavanje žbunja, krčenje, uklanjanje panjeva i kamenja

- Ovo je prva mera u kultivisanju zemljišnih površina i pretvaranju u korisne površine za proizvodnju stočne hrane

- Uništavanje žbunja, krčenje rastinja i uklanjanje panjeva, može se u zavisnosti od terenskih uslova izvoditi mehanizacijom ili fizičkim radom
- Kamenje se može uklanjati pomoću mašina ili ručno, što je u velikoj zavisnosti od količine i veličine ovog materijala
- Uspešno sprovedene ove tehničke mere su garancija sprovođenja najboljih agrotehničkih mera i obezbeđenje vrhunskih prinosa

Za potrebe đubrenja u jesen dodati 250 kg/ha đubriva formulacije 8:16:24. U 1. prihrani dodati još 100 kg/ha ure-e. U naredne četiri godine ponoviti isto.

Mere za održavanje i povećanje prinosa pašnjaka

- Pravilna nega i iskorišćavanje
- Pravljan izbor trave i detelina i njihov odnos
- Pravljan izbor i tehnika đubrenja
- Adekvatna organizacija paše
- Dobra organizacija pravovremene kosidbe

- Čišćenje ostataka paše na pašnjaku
- Sprečavanje širenja korova i zeljastih biljaka
- Blagovremeno izvođenje valjanja, drljanja i frezovanja pašnjaka

Košenje ostataka paše

- Kod pregonskog iskorišćavanja travnjaka promenljive veličine povremeno se javljaju ostaci nepopašene trave
- Takva "ostrva" potrebno je za vreme paše pokositi
- Ostatke najčešće nije potrebno iznositi sa pašnjaka, jer ovce pokošenu travu pojedu kada se prosuši

Kako najbrže popraviti degradirane pašnjake - podsejavanje

- Izvršiti hemijsku analizu uzoraka zemljišta
- Postojeći travni pokrivač uništimo mehaničkim ili hemijskim postupcima
- Vrste, odnosno sorte trave i detelina birati tako što vodimo računa o kvalitetu zemljišta, klimatskim uslovima područja, načinu korišćenja i nameni
- Usejavamo semena trave i detelina u kombinaciji, koja najbolje odgovara postavljenom cilju
- Poštovanjem preporuka đubrenja i drugih mera agrotehnike

Da li i dalje gajiti samonikle (autohtone) ili sejane detelinsko-travne mešavine

- Samonikli pašnjaci po jedinici površine imaju značajno manja ulaganja, lakše ih je održavati
- Sejani travci najčešće dostižu prinose koji su do dva puta veći ako nisu zasejani na kiselim zemljištima
- Zbog svega spomenutog u većini evropskih država se formiraju sejani travnjaci i uključuju se u plodored sa ostalim ratarskim kulturama, vodeći računa o tome da korišćenje novoforniranih travnjaka traje 5-6 godina
- Isto tako iskustva govore da na zapuštenim i zarašćenim travnjacima je isplativo obnoviti i dalje negovati travnjak uz sve potrebne agrotehničke mere kako ponovo ne bi došlo do degeneracije novih trava što duže vreme

Obnova travnog pokrivača i povećanje prinosa uvođenjem kvalitetnijih sorti detelina i trave

Kada i kako se odlučiti za usejavanje detelina i trave u prirodni travnjak?

- Ukoliko se iz bilo kojih razloga naruši optimalan botanički sastav
- ili ukoliko u trajanju od 2-3 godine prinos ne dostiže najmanje 4200 kg/hj/ha moramo se odlučiti za obnovu travnjaka
- ili ukoliko se na travnjaku rašire korovi na koje selektivnim herbicidima ne možemo efikasno delovati

Za svu pomoć u rešavanju problema uređenja i planskog gazdovanja pašnjacima obratite se stručnim savetodavnim službama, jer ćete samo na taj način rešiti svoje probleme na najbolji način.

Vetrozaštitni pojas i povećanje produktivnosti na farmi

Piše: **Branislava Pantelić, dipl.ing., PSS Subotica**

Pored koristi od drveća i rastinja koje je postojalo na farmi, sađenjem drveća dobijamo mnogo, kako sa tačke gledišta dobrobiti životinja na farmi tako i sa ekonomske tačke gledišta:

- ovo drveće nam pruža hladovinu i zaklon za stoku, poboljšanje zdravlja i bolju reprodukciju - zaklon za useve porast proizvodnje - bolja žetva;
- povratak ptica - što dovodi do redukovane upotrebe pesticida i na taj način do uštede;
- porast broja opravišača;
- smanjeno isparavanje, smanjena erozija kako vetrom tako i vodom

Značaj vetrozaštitnih pojaseva u stočarstvu

- Životinje su podjednako zdravije i produktivnije ako ih od toplote sunca i hladnog vetra štite zaštitni pojasevi;
- domaće životinje imaju veoma nizak prag tolerancije u kome pozitivno reaguju na temperaturne razlike;
- ako farmske životinje trpe ekstremnu toplotu ili hladnoću, bazalni metabolizam ulaže veliki napor da životinje održe život, proizvedu mleko ili prirast u tovu, ili vunu ili rode podmladak;
- jednom rečju moraju potrošiti više hrane da pobede stres koji prouzrokuje spoljna sredina

Zaklon od Sunca

- Obezbeđenje zaklona, senke će pomoći da se izbegne uginjavanje životinja od toplotnog udara;
- ovo se najviše odnosi na mladunce, pogotovu jagnjad i telad, pa i prasad ako provode vreme u ispuštima ili pašnjacima, što je kod nas ređe.
- vetrozaštitni pojasevi moraju biti i zaštita od vetra i zaštita od sunca;
- u ovčarstvu ekstremna toplota smanjuje plodnost ovnova, kod ovaca nema ovulacije, i naravno nema koncepcije;
- ovce će pomoći svojim jaganjcima da pronađu zaklon od toplote u senci drveća koje je posađeno kao vetrozaštitni pojas;
- ekstremna toplota deluje depresivno na kondiciju krava, jer zbog visokih temperatura ne uzimaju hranu. Telad koja se rađaju u tom periodu imaju manju težinu na rođenju. Dešava čak i da tele ili krava uginu od toplotnog stresa;
- sve ovo važi i za svinje, koje moramo zaštititi i od opekotina od sunca ako provode vreme u ispuštima ili na pašnjaku. Zato im moramo obezbediti i brljalište, jer ih i osušeno blato čuva od sunca

Zaštita od hladnoće i vlage

- Od tri faktora koji uzrokuju probleme, uticaj vetra je taj koji može pojačati uticaj hladnoće. Odnosno taj uticaj je toliko jak da može imati i smrtni ishod kod životinja;
- Ako su životinje mokre i duva hladan vetar tada dolazi do brzog rashlađivanja organizma isparavanjem. Najviše jaganjaca strada u roku od tri dana po rođenju ako su izloženi vlažnom, hladnom, vetru;
- Mnogi farmeri smatraju da je dovoljno da životinje imaju nadstrešnicu, ali tada moraju zaštititi pogotovu mladunce od hladnog vetra;
- zaštita od vlage je jednostavna: Obezbediti uvek suhu i čistu prostirku. Bez uticaja vlage i uticaj hladnog vetra je značajno manji. Ako postoje i vetrozaštitni pojasevi, tada će se broj uginuća nakon jagnjenja smanjiti.

Zaštita pašnjaka i useva

- Drveće u vetrozaštitnom pojasu pravi senku petnaest puta veću od njihove visine, i to u pravcu duvanja vetra (Dengate J., 1983. godina)
- Zahvaljujući drveću usevi su zaštićeni i samim tim je omogućen pojačan rast useva

Povratak ptica na farme

- Vetrozaštitni pojas privlači i pruža sklonište pticama koje su - tehnološki najsavršeniji, vrhunski motivisani, ekstremno efikasni, cenovno efektni, kontrolori štetnih insekata;
- ptice predatori kao što su sove, sokolovi hrane se štetočinama kao što su miševi, pacovi, zečevi. Na primer, jedan par sova godišnje zajedno sa svojim potomstvom, ulovi oko 8.000 miševa, glodara. Poznato je da 1 miš pojede godišnje 3 kg pšenice/ili neke druge hrane, znači da 1 par sova uštedi farmeru i čovečanstvu 24.000 kg hrane;
- ovo znači velike uštede za farmere, kao i očuvanje životne sredine.

Opravišači

- Biljke, drveće kojima je farma prirodno stanište, i drveće koje sadimo su mesto gde se sakupljaju i borave korisni insekti opravišači kao što su pčele koje opravišaju useve od kojih se proizvodi hrana za domaće životinje;
- znamo da bez insekata koji lete sa biljke na biljku, nema oplodnje kod većine biljaka;
- jedne od najvažnijih biljaka u ishrani su leguminoze koje su izvor proteina za životinje a istovremeno i azotofiksatori, koji obogaćuju zemljište;

Ovako treba

- za ove biljke su veoma važne pčele, vredni insekti i bića koja nikad ne spavaju. Noću krilima hlade košnice ili svoja prirodna staništa, a danju idu na pašu i opravišaju.

Sprečavanje erozije zemljišta vodom i vetrom

- Nekoliko santimetara površinskog sloja zemljišta je najbogatije hranljivim materijama i mada gubitak nekoliko milimetara zemljišta godišnje ne izgleda opasno, gubitak od nekoliko mm zemljišta duži niz godina predstavlja opasnost po dalju proizvodnju na tom zemljištu
- drveće može da spreči ovu eroziju tako što usporava vetar i vodu;
- pruža zaštitu od vetra i vode;
- smanjenje gubitka vlage isparavanjem iz zemljišta iza zaštitnih pojaseva može povećati proizvodnju na zemljištu.

Kako treba da bude

- Kako možemo uštedeti i na računima za energiju u objektima za stoku i domaćinstvu:
- Ako posadimo pravo drvo na pravo mesto,
- ako drvo baca samo 17% senke na kuću ili objekat za stoku, to nam može doneti prevedeno na električnu energiju uštedu od 10 dolara mesečno;
- ako povećamo senku na 50% ušteda će mesečno iznositi 20 dolara.

Ovako ne treba

...Ni ovako

Kako se zaštititi leti

- Drveće prirodno hladi okolinu. Ono hladi okolinu prilikom procesa transpiracije;
- jedna studija je pokazala da neto efekat rashlađivanja jednog mladog zdravog drveta iznosi toliko koliko bi 10 klima radilo 20 h dnevno;
- da bi zaštitili objekte i domove od jutarnjeg i popodnevnog sunca potrebno je da sadimo drveće na istočnoj (niže i žbunasto drveće zbog niskog položaja sunca ujutru leti) i zapadnoj strani (visoko drveće zbog ugla i položaja sunca popodne);
- isto tako je potrebno saditi drveće na južnu i jugozapadnu strana

- nu da bismo leti sačuvali krovove od pregrevanja (ovo drveće bi trebalo da bude sa širokom krošnjom i visoko, da može da baci senku na krov);
- dobar zaštitni pojas od zimskih vetrova možemo saditi na zapadu, severozapadu i severu naše kuće, ili objekata za stoku;
- za efektivni vetrozaštitni pojas moramo saditi "drveće sa krošnjom do zemlje", gusto jedno do drugog. Takve krošnje ima zimzeleno drveće;
- ono što nikako ne smemo zaboraviti je da moramo saditi otporno drveće. Otporno na vetar, otporno na bolesti
- Naravno, uvek treba saditi pravo drveće na pravo mesto

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Salmonela usporava tumor

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Američki naučnici došli su do otkrića da soj bakterije salmonelle, genetski promjenjen, može da omogući smanjenje rasta kancerogenih tumora

Istraživači medicinskog fakulteta u Jelu, ističu da genetski promjenjena bakterija ne izaziva infekciju salmonelom, koja se uglavnom prenosi neispravnom hranom.

Ekipa eksperata je ovako promjenjenu bakteriju salmonelle unela u organizam laboratorijskih miševa i ustanovila da se tumor usporeno razvijao.

Ubrizgane u krv miševa bakterije traže kancerogene ćelije i razmnožavaju se u velikom broju, što ometa razvoj tumora i samim tim produžava život obolelog.

Propolis i kancer

Grupa istraživača sa Instituta za radiologiju i onkologiju iz Kijeva, ispitivala je efikasnost kombinovanog metoda lečenja kancera zračenjem i propolisom. Oni su došli do zaključka da upotreba propolisne masti pre zračenja u većini slučajeva sprečava pojavu reakcije na ozračenje. Mast ima blagotvorno dejstvo na kožu oštećenu zračenjem i doprinosi bržem povlačenju rana i bolnog edema.

Kancerogene ćelije pod kontrolom

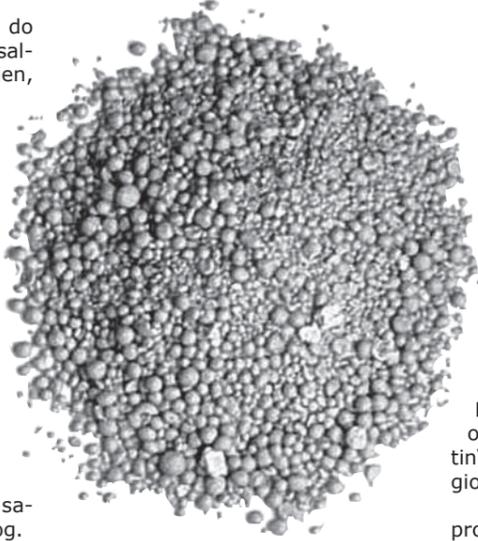
Britanski istraživači su otkrili enzim koji je odgovoran za razmnožavanje kancerogenih ćelija. Ovaj enzim, poznat pod nazivom telomeraza, ubrzava razvoj embriona, pošto blokira mehanizme koji sprečavaju deobu ćelija posle određenog vremena.

Ovaj enzim je aktivan kod fetusa, ali njegovo dejstvo prestaje neposredno pre ili posle rođenja. Britanski istraživači, koji rade u okviru Kampanje za izučavanje raka u Glazgovu, otkrili su u oštećenim hromozomima kancerogenih ćelija jedan od tri gena koji aktiviraju telomerazu. Ovaj gen kod obolelih od raka prouzrokuje još veće lučenje telomerase nego kod fetusa i samim tim nekontrolisano razmnožavanje kancerogenih ćelija.

Naučnici se nadaju da će im ovo otkriće omogućiti da usavrše nove dijagnostičke testove i lekove protiv raka.

Izgladnjivanje tumora

Da bi rasli i razvijali se, i tumori treba pravilno da se hrane. Oni tako luče supstance koje favorizuju

Selen jedan od najvažnijih minerala radi sprečavanja raznoraznih kancera, srčanih obolenja i drugih tekoba

rast krvnih sudova u njihovim „nedrima“.

Zašto se – ako je tako – ne bi pokušalo sa izglednjivanjem pomenutih izraslina do same njihove smrti, tako što bi im se presekao dotok hrane? Takvom strategijom su se već pozabavile različite ekipe istraživača.

Naučnici sa „Teksas univerziteta“, u Dalasui, SAD, izgleda da su shvatili značajnu etapu. Stvorivši odgovarajući preparat, sa faktorom zgrušavanja vezanim za specifična antitela, koji se ubrizgava intravenozno, uspeali su da izazovu formiranje krvnih ugrušaka i njima blokiraju sudove koji krvlju napadaju tumor.

Selen u prevenciji raka

U velikim količinama selen može biti toksičan. U normalnim količinama može biti jedan od najvažnijih minerala radi sprečavanja raznoraznih kancera, srčanih obolenja i drugih tekoba.

Selen, ako se uzima do 200 mikrograma dnevno – ne miligrama nego mikrograma – sam je po sebi obezbedio vrhunsko mesto u nutricionizmu.

Selen je neophodan u prevenciji raka dojke, a takođe i svih drugih oblika kancera uključujući rak debelog creva, jetre, pluća, prostate, želuca i leukemije.

Selen u sadejstvu sa vitaminom „E“ čini tzv. „veličanstveni duet“ koji naš imuni sistem tako animira da se produkcija antitela u organizmu snažno povećava i time sprečava pojavu malignih obolenja.

Lek iz ljudske hrskavice

Tim biologa sa Univerziteta „Djuk“, na čelu sa Tamijem Mozerom izolovao je iz ljudske hrskavice supstancu koja ometa proces angiogeneze – stvaranje novih krvnih sudova. Blokiranjem veze između krvnih sudova i ćelija tumora mogu postići dobri rezultati u lečenju raka, zaključuju biolozi u novom izdanju časopisa Nacionalne akademije nauka.

I grupa istraživača sa dr Džud Folkamn, na čelu pionirov u ovoj oblasti, otkriva da lek „angiostatin“ snažno deluje na blokiranje angiogeneze.

Mozer i Folkamn slažu se da je proizvodnja „angiostatina“ u aktivnoj formi izuzetno težak proces. Nadaju se da će otkriti pozicije, mesta gde se nalaze receptori „angiostatina“ u ćelijama krvnih sudova pomoću u stvaranju molekula koji će obavljati funkciju „angistatina“.

Reč je o enzimu poznatom kao „ATP sintez“ koji predstavlja energiju ćelija. Blokiranjem ovog enzima, „angistatina“ može da

stopira energetske snabdevanje krvnih sudova.

Prvobitna metoda dr. Mozesa i njegovih kolega uključivala je mogućnost da se faktor blokiranja „angiogeneze“ izoluje i iz kostiju kraljevskog buta. Istraživači su, takođe, testirali lek „troponin“ u pokušajima da spreče širenje melanoma.

Biotehnološke kompanije u lečenju raka na glavi, vratu, kao i mogućnost sprečavanja širenja sarkoma. Rezultati pokazuju da je „troponin I“ efikasniji od „angiostatina“ i „endostatina“.

Novi način tretmana raka creva

U suštini, reč je o blokiranju dotoka krvi do tumora i ubrizgavanju jače doze hemoterapije direktno u kancerogeno tkivo. Hemoterapija injekcijom direktno u tumor i prekid dotoka krvi može da poveća dvostruko šansu za preživljavanje obolelog od raka creva koji se proširio na jetru, kazuju medicinski istraživači. U jednoj naučnoj studiji odabrali su 51 pacijenta iz Medicinskog centra Univerziteta Pensilvanije i pripremili novu metodu. U proseku

svi su živeli dve godine duže, od pacijenata tretiranih standardnom hemoterapijom.

Barem smo im poklonili više vremena – objašnjava dr. Majkl Soulen, šef istraživačkog tima, koji je eksperiment prezentirao i na 24 godišnjem naučnom mitingu „Društva kardiovaskularne i interventne radiologije“.

Dr. Džek Vonds, istraživač ekspert za jetru nazvao je studiju provokativnom, ali smatra da bi morala da se primeni na mnogo većoj grupi ljudi pre nego što se naprave ozbiljniji zaključci.

Rak creva je treći najrasprostranjeniji kancer. Polovina obolelih umire kada se rak proširi i na jetru i postane težak za tretman.

U istraživanjima je primenjen novi tretman koji se zove homoemolizacija. Majuška cevčica se umetne u pacijentove prepone a kateter se stavlja u arteriju. Doktor potom ubrizga hemoterapiju koja je od 20 do 200 puta jača od one u običnoj hemoterapiji. Plastične cevčice se koriste da blokiraju arteriju, presecajući barem 25 odsto snabdevanja jetre krvlju.

(Nastaviće se)

Stari recepti

Lenja pita sa orasima i jabukama

Potrebno za testo: 3 jaja, 1 kilo mleko, 1 čaša šećera, 2 čaše brašna, 1 čaša ulja, 1 prašak za pecivo, 1 šaka krupno seckanih oraha.

Potrebno za fil: 1 kg jabuka, šećer po ukusu, 2 kašike griza, 2 vanilin šećera, rendana korica limuna

Priprema: Umutiti jaja sa šećerom, dodati kiselo mleko, ulje, brašno i prašak za pecivo.

Jabuke oljuštiti pa narendati i dinstati. Dodati šećer, vanilin šećer i griz. Kad se zgusne skloniti sa vatre.

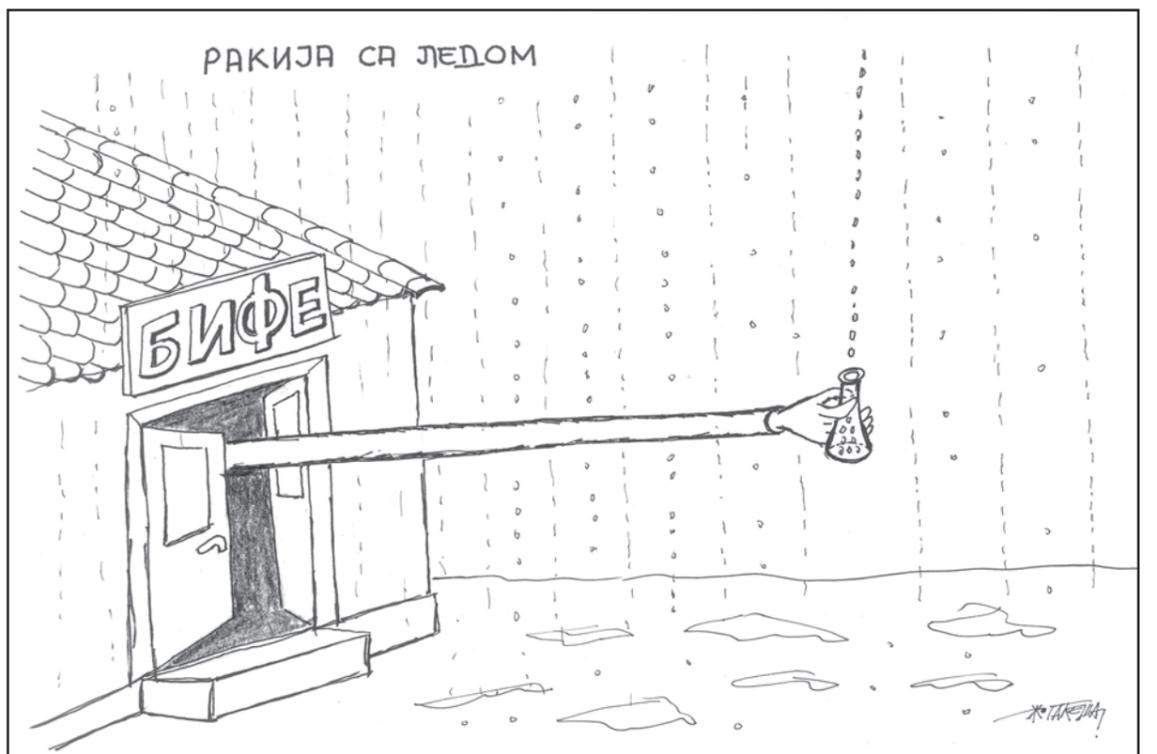
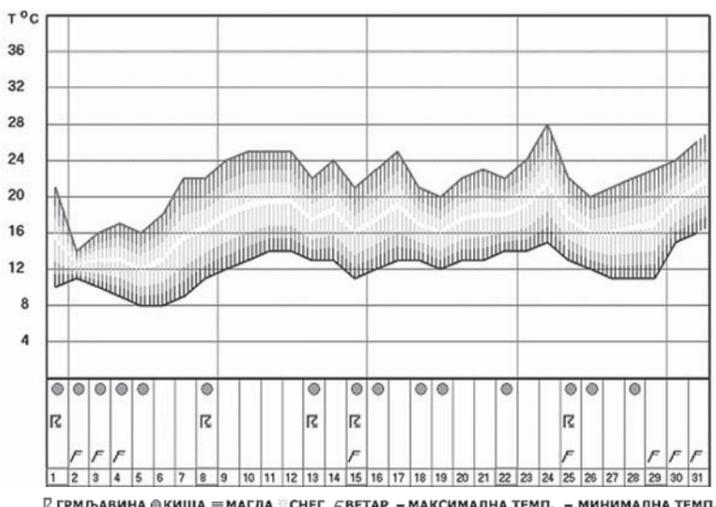
Pola testa usuti u pleh pa ga ispeci do pola, oko 10 minuta.

Izvaditi iz rerne, rasporediti fil od jabuka, preliti preostalim testom pa vratiti u rernu i ispeci do kraja.

Pečen prohladen kolač posuti prah šećerom, iseci na kocke i poslužiti. Prijatno!

Prognoza vremena do 31. maja

Promet roba na Produktnoj berzi

od 4.5. do 6.5. 2016.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene pšenice
- Rast cene kukuruza
- Pad cena na svetskim berzama

S kraćena radna nedelja je donela manji promet, ali i opšti rast cena na organizovanom berzanskom tržištu u Novom Sadu. Nalazimo se u periodu za koji nije karakteristično da cene kontinuirano rastu, osim ako vegetativna kondicija useva i prenete zalihe najavljuju manje prinose, odnosno manju ponudu za narednu ekonomsku godinu. S obzirom na dobar izgled useva i

na evidentno velike prelazne zalihe, pomalo čudi ovaj izrazeni cenovni rast. Podaci od svega 200 tona prometovane robe, čija je finansijska vrednost 3.839.000 dinara, višestruko su manji u poređenju sa upoređujućim podacima iz prethodne nedelje.

Kukuruz je najveći tržišni dobitnik u tekućoj ekonomskoj godini. To je sada već sasvim evidentno.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Pšenica, rod 2015.	150	19,03-19,25	150	19,03-19,25	+0,89%
Kukuruz, rod 2015.	50	19,25	50	19,25	+3,54%

Cena žutog zrna je u nedelji za nama došla do nivoa od 19,25 din/kg (17,50 bez PDV). U odnosu na cenu ove robe u prethodnoj nedelji to je rast od 3,54%. Ujedno, to je nov ovosezonski cenovni rekord i istovremeno nivo cene koji je za preko 12% veći u odnosu na isti period prošle godine. Za razliku od pšenice, svetski bilansi kukuruza nisu toliko napregnuti, pa se to vidi i na tržištu. Značajan izvoz u aprilu mesecu i sve tanje zalihe podstiču na rast cene. Gde je gornja granica rasta cene saznaćemo vrlo brzo, možda već sledeće nedelje.

Pšenicom se u protekloj nedelji trgovalo u rasponu od 17,30 din/kg bez PDV, pa do 17,50 din/kg. Prosečna cena trgovanja je iznosila 19,18 din/kg (17,43 bez PDV), što za 0,89% rast u odnosu na prosečnu cenu iz

prethodnog nedeljnog perioda. Nema značajnijih poremećaja na svetskom tržištu koji bi u dužem periodu držali cenu hlebnog zrna na visokom nivou, pa je pitanje održivosti daljeg rasta cene i na našem tržištu.

PRODEX

PRODEX beleži najveću vrednost u poslednjih 8 meseci. Naime, vrednost ovog berzanskog indeksa poslednjeg dana prošlonedeljnog trgovanja se zaustavi-

la na poziciji od 210,06 indeksnih poena, što je rast za 2,41 indeksnih poena u poređenju sa poslednjim radnim danom u prethodnoj nedelji.

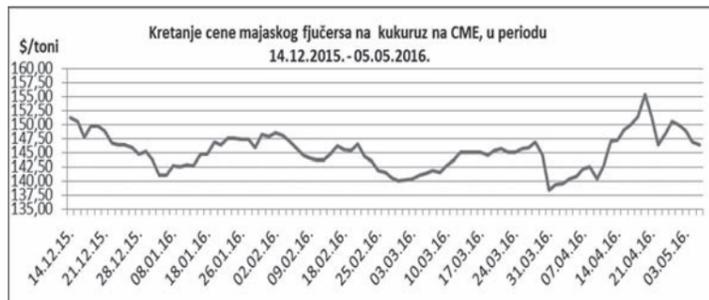

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, MAJSKI FJUČERS 2016.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	-	-	168,88 \$/t	169,17 \$/t	166,45 \$/t
Kukuruz	-	-	148,89 \$/t	146,92 \$/t	146,29 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
138,78 EUR/t (futures avg 16)	151,86 EUR/t (futures jul 16)

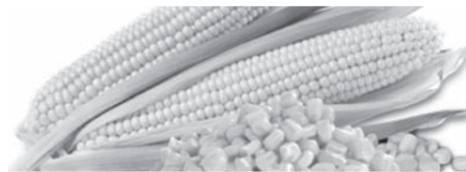
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
150,50 EUR/t (futures maj 16)	161,50 EUR/t (futures jun 16)

Fondovi su i oven nedelje bili značajan faktor na američkim berzama. Iako su početkom nedelje ulazili u duge pozicije, što je uticalo na rast cena, u drugoj polovini nedelje su izlazili iz tih pozicija gurajući cene na dole. Od fundamentalnih faktora se isticalo jedino odlično stanje pšenice na ame-

ričkim ravninama. Procene da je pšenica u mnogo boljem stanju od očekivanog, kao i odličan napredak setve kukuruza i soje su dodatno obarali cene.

Pšenica je za 4,47% jeftinija u odnosu na kraj prošle nedelje, dok je cena kukuruza niža za 2,37%.

U Budimpešti je cena pšenice niža za 1,60%, dok je novoposmatrani fjučers na kukuruz skuplji za 4,49%. U Parizu se pšenicom trgovalo po ceni koja je za 1,60% niža, a kukuruzom čija je cena za 0,77% viša u odnosu na prošlonedeljnu.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, maj 16	-	-	375,31 \$/t	376,41 \$/t	368,69 \$/t
Sojina sačma, maj 16	-	-	339,50 \$/t	343,00 \$/t	335,00 \$/t

Uprkos berbi soje u Brazilu cena zrna je početkom nedelje rasla, pod uticajem visoke potražnje. U drugoj polovini nedelje

cena je ipak pala i to za 1,53%. Sojina sačma je za 3,01% skuplja u odnosu na kraj prethodne nedelje.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivjvodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE 2.5.2016. - 9.5.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	180.00	180.00	bez promene	vrlo slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	135.00	130.00	pad	dobra
3	Breskva (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	300.00	300.00	rast	vrlo slaba
4	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	80.00	80.00	bez promene	prosečna
5	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	50.00	55.00	50.00	bez promene	prosečna
6	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	65.00	65.00	65.00	bez promene	slaba
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	100.00	100.00	bez promene	vrlo slaba
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	60.00	65.00	60.00	bez promene	slaba
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	70.00	75.00	75.00	bez promene	slaba
10	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	55.00	60.00	55.00	bez promene	vrlo slaba
11	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	85.00	85.00	85.00	bez promene	slaba
12	Jabuka (Jonagold)	Uvoz(uvoz)	kg	65.00	65.00	65.00	bez promene	slaba
13	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	60.00	65.00	65.00	bez promene	vrlo slaba
14	Jabuka (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	110.00	110.00	bez promene	vrlo slaba
15	Jagoda (sve sorte)	Domaće	kg	170.00	210.00	180.00	pad	prosečna
16	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	130.00	130.00	bez promene	slaba
17	Kruška (Viljamovka)	Uvoz(uvoz)	kg	210.00	220.00	220.00	rast	vrlo slaba
18	Kruška (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	210.00	200.00	rast	vrlo slaba
19	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	1000.00	1100.00	1000.00	bez promene	prosečna
20	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	160.00	140.00	pad	dobra
21	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	230.00	220.00	bez promene	dobra
22	Nektarina (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	270.00	270.00	270.00	-	vrlo slaba
23	Orah (očišćen)	Domaće	kg	650.00	700.00	650.00	rast	prosečna

POVRĆE 2.5.2016. - 9.5.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	15.00	20.00	17.00	rast	dobra
2	Boranija (žuta)	Uvoz(uvoz)	kg	230.00	230.00	230.00	pad	vrlo slaba
3	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	130.00	180.00	170.00	pad	vrlo slaba
4	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	150.00	150.00	rast	slaba
5	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	rast	dobra
6	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	210.00	200.00	-	vrlo slaba
7	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	150.00	160.00	150.00	pad	vrlo slaba
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	120.00	130.00	130.00	rast	vrlo slaba
9	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	120.00	120.00	pad	dobra
10	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	100.00	100.00	pad	dobra
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	35.00	45.00	40.00	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	35.00	40.00	35.00	pad	dobra
13	Krompir (mladi)	Domaće	kg	120.00	150.00	140.00	rast	prosečna
14	Kupus (mladi)	Domaće	kg	25.00	35.00	25.00	bez promene	dobra
15	Lubenica (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	120.00	120.00	-	vrlo slaba
16	Luk beli (mladi)	Domaće	veza	30.00	35.00	35.00	bez promene	slaba
17	Luk beli (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	450.00	500.00	450.00	bez promene	prosečna
18	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	12.00	20.00	17.00	bez promene	dobra
19	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	80.00	55.00	bez promene	dobra
20	Paprika (Babura)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	270.00	270.00	pad	vrlo slaba
21	Paprika (ljuta)	Uvoz(uvoz)	kg	500.00	550.00	500.00	bez promene	slaba
22	Paprika (ostala)	Domaće	kg	250.00	300.00	270.00	pad	vrlo slaba
23	Paprika (šilja)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	300.00	260.00	rast	vrlo slaba
24	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	230.00	270.00	250.00	rast	slaba
25	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	180.00	160.00	pad	prosečna
26	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	140.00	130.00	pad	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	21.00	23.00	22.00	-	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	20.00	23.00	21.00	-	dobra
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	25.00	27.00	26.00	bez promene	prosečna
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	60.00	75.00	65.00	bez promene	prosečna
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	23.00	22.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	43.00	35.00	bez promene	slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	19.00	22.00	20.00	bez promene	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	dobra
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	26.00	24.00	bez promene	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	slaba
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	17.00	21.00	19.00	bez promene	dobra

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Loznica - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	280.00	300.00	290.00	bez promene	21-25
2	Jarad	sve težine	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	11-15
3	Koze	sve težine	sve rase	140.00	160.00	150.00	bez promene	6-10
4	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	90.00	110.00	100.00	bez promene	0-5
5	Ovca	sve težine	sve rase	130.00	170.00	150.00	bez promene	6-10
6	Prasad	16-25kg	sve rase	160.00	180.00	170.00	bez promene	51-80
7	Prasad	<=15kg	sve rase	170.00	200.00	185.00	rast	31-50
8	Tovljenici	80-120kg	sve rase	100.00	120.00	110.00	bez promene	6-10

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Južno-bački okrug klanica

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Junad	>480kg	sve rase	220.00	230.00	220.00	bez promene	prosečna
2	Prasad	16-25kg	sve rase	180.00	190.00	180.00	bez promene	prosečna
3	Tovljenici	80-120kg	sve rase	120.00	130.00	125.00	rast	prosečna

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Na prodaju 135 Žitni, god. proizvodnje 1998. Tel: 064/116-32-20.
- Na prodaju Zetor 4911 1978. godište. Zvati u predvečernjim časovima između 18-21h. Tel: 022/432-237.
- Na prodaju Ursus C355 registrovan. Tel: 022/488-662 i 064/370-23-12.
- Na prodaju Tomo Vinkovic TV418, 18 konja, dobar. Tel: 063/882-51-04.
- Prodajem kombajn 142. Crvene boje, u dobrom stanju. Može zamena. Tel: 062/487-159.
- Na prodaju MTZ, traktor, u odličnom stanju, vredi pogledati. Tel: 064/256-24-15.
- Prodajem IMT traktor godina proizvodnje 2002, prvi vlasnik, u odličnom stanju, kompresor. Tel: 064/216-61-94.
- Na prodaju motokultivator IMT 506 u ispravnom stanju. Tel: 063/370-150.
- Na prodaju kombajn Zmaj 143, Kamiks motor, 136KS, godina proizvodnje kraj 2004, poseduje i adapter za pšenicu i suncokret. U odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 064/216-61-94.
- Na prodaju traktor Ursus 904B, Prvi vlasnik, prednja vuča, 90 konja. Hitno! Tel: 064/335-46-89.
- Prodajem traktor IMT u dobrom stanju, prvi vlasnik, 1982 god, može dogovor. Tel: 064/158-4521 i 022/246-41-78.
- Prodajem traktorčić za košenje trave. Tel: 063/50-44-73.
- Povoljno dvoredni berač Zmaj K2 u odličnom stanju generalno i detaljno remontovan novo sve stavljeno kaiševi, ležerji, tarup kućišta i ležerji i noževi novi tarupa samooštreći, komušarčki sto nov i ostale sve gumene lopatice na kraju ofarban i urađena elektro instalacija... Tel: 061/200-32-17.
- Na prodaju traktor IMT 577 u dobrom stanju. Tel: 064/178-31-54.
- Na prodaju motokultivator, motor La 250 na menjaču od Honde f600, malo troši kao Honda a snažniji. Motor pali na prvu i menjač ide lagano. Uz frezu ide i prikolica. Tel: 064/128-10-72 i 064/233-8322.

OPREMA

- Na prodaju plug, u odličnom stanju, 105 zahvat. Tel: 064/256-24-15.
- Na prodaju setvospremači i tanjirače. Tel: 063/832-8373 i 022/301-751.
- Na prodaju Vučene i noševu V tanjirače. Tel: 069/771-651 i 022/230-17-51
- Na prodaju Pobjeda prikolica 5.5t, metalne stranice i patos, rinfuza sa leve strane, ispust na patosu, tubeles gume. Tel: 065/517-92-95.
- Na prodaju krunjač za kukuruz, trofazni 3kW, bubanj širine 400mm. Tel: 022/476-092.
- Na prodaju Perusac - komusac za kukuruz. Tel: 063/882-51-04.
- Na prodaju Tanjuraca 20 diskova OLT Svi tanjiri nazubljeni, ima sve čistače. Tel: 063/882-51-04.
- Na prodaju pekrupač, proizvođač Osijek, u solidnom stanju. Tel: 062/819-04-39.
- Na prodaju motokultivator Mio standard 4KS, sa priključcima (većina je samogradnja), benzin, gumeni točkovi, cena dogovor. Tel: 062/819-04-39
- Prodajem OLT drljaču i špartač, u dobrom stanju. Tel: 022/258-66-30 i 063/550-342.
- Prodajem OLT sejalicu za kukuruz i suncokret sa svim pločicama. Tel: 022/258-66-30 i 063/550-342.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

- Seckalica za grane voća, loze, lišća itd., Nemačke proizvodnje u veoma dobrom stanju. Tel: 065/543-54-27.
- Prodajem prskalicu 1500l agromehhanika, godina proizvodnje 2008, prvi vlasnik, u odličnom stanju. Poseduje 2 rude, kardan elektronika. Tel: 064/216-61-94
- Na prodaju prskalica u odličnom stanju, uvezena iz Švajcarske, bure 800 litara, pumpa četvoroklapna marke Annovi Reverberi, grane 12m sa mogućnošću proširenja, cevi prohromske, pomoću hidraulike se grane otvaraju-otključavanja-zakreću-dizu gore, dole. Tel: 064/296-37-99.
- Na prodaju Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuje, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel: 022/265-61-11
- Prodajem Rau špartač ili menjam za setvospremač. Cena je po dogovoru. Tel: 062/873-07-01 i 022/684-216.
- Plug ravnjak češki, četvorobrazdni, 4x30 12 coli, stanje odlično. Tel: 061/200-3217.
- Bočna kosačica Dubrava za IMT 539. Ispravna. Cena dogovor. Tel: 063/404-930 i 022/662-07.
- Na prodaju prskalica Morava 100l, crevo 30m, u radnom stanju. Povoljno. Tel: 065/543-54-27.
- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75
- Prodajem nove muzilice, posuda 20 litara garancija, monofazna struja, dostava na adresu. Tel: 062/836-6731
- Na prodaju hidraulicna poluga za traktor u ispravnom stanju. Tel: 064/215-8234.
- Na prodaju Trobrazdni plug Leopard sa točkom. Tel: 066/208-498 I 022/736-066.
- Na prodaju Setvospremač širine 2,80, u dobrom stanju. Tel: 066/208-498 I 022/736-066.
- Na prodaju u dobrom stanju, nova sita, novi vetar komplet, sabirna nova, nova lađa, jedna guma velika nova, druga dobra. Kombajn ima secku, žitni adapter. Ima i kukuruzni adapter, ali je sa njim drugacija cena. Tel: 060/322-04-05.
- Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799
- Na prodaju kosač za seno Panonija. Tel: 063/882-5104
- Na prodaju bočna kosa Dubrava za Ursusa 335, kompletna. Tel: 063/882-51-04.
- Prodajem prikolicu sa 40 košnica AŽ Standard, 800 ožičenih ramova, 4 nukleusa. Tel: 061/174-21-46.
- Na prodaju rotor za drljaču u dobrom stanju, možda 2-3 ležaja zamenuti. Kupljeni zbog nadogradnje i tako ostali. Tel: 064/249-17-02.
- Na prodaju presa Welger AP63 u odličnom stanju. Tel: 064/136-75-46.
- Prodajem prskalicu zapremine 880 L, grane 18m (26 redova kukuruza). Pogon 2 Komet pumpe po 105 L. Mogućnost podizanja grana do 2m. Uvezena iz Nemačke. Tel: 063/767-7492.
- Prodajem prikolicu Kikinda. Nosivost 2.5-3t. Metalna. Kiper. Vazdušna kočnica. Tel: 063/767-74-92
- Na prodaju traktorska prikolica. U odličnom stanju vredi pogledati. Tel: 063/733-24-49.
- Na prodaju valjak, ručni rad. Tel: 063/714-9859
- Na prodaju mali potrošač, vlasnik, nove tablice. Dajc deutz Torpedo 4506. Tel: 069/161-7738.
- Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/8009362
- Prodajem prikolicu marke Pobjeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju i setvospremač. Tel: 467-717
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Prodajem krunjač, prekrupač Odžački, vagu Libela Celje, meri 300 kg u odličnom stanju, poljoprivrednu etno i drugu antikuu za salaše i etno kuće. Tel: 063/19-39-707
- Prodajem hladnjaču za mleko od 13 -1600 litar, prikolicu Dojčfar sa 23 noža i sejačicu za žito od 2,5 metra. Tel: 00-385-915-10-54-61.
- Na prodaju Crtalo IMT i LEOPARD. Tel: 022/742-808 I 062/129-01-84.
- Na prodaju presa John Deere 336A u odličnom stanju, garažirana. Bez ulaganja. Proletos urađeni komplet petljaci. Sa tanjirima, nosačima (sve novo) i remontovan klip stavljeni novi ležajevi i šine za vođenje klipa. Presu prodajem zbog prstanka bavljenja stočarstvom. Tel: 069/557-00-41 i 064/136-20-90.
- Na prodaju prikolica IMT jednoosovinka kiper 4 tone, 1989. god. Tel: 063/531-155.
- Na prodaju rasturivač djubriva komplet sa kardanom i jedan točak za leopard plug- 3. Tel: 064/586-75-54.
- Prodajem plug prevrtač sa tegovima za frezu 506. Tel: 064/579-33-57.
- Na prodaju Teška drljača 5,5 metara. Nova, nekorišćena drljača 2016 god, menjam za traktor 70-100 konja. Hidraulika. Tel: 065/250-66-25.
- Prodajem prskalicu 440litara ispravna. Tel: 064/240-64-79.
- Na prodaju plug 1 brazda za voćnjak ili parice dubina 50cm, dugacka daska Tel: 064/586-75-54.
- Na prodaju dobro očuvana prikolica za razbacivanje stajskog đubriva. Marka: Gilibert. Tel: 063/575-040.
- Kosačica sa gnječicom SIP 165G sa gnječicom 2003 godište Prvi vlasnik. Korišćena za sopstvene potrebe. U ispravnom stanju. Cena po dogovoru. Tel: 065/514-20-55 i 022/489-508.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem kuću oko 200m2 na placu 6 ari, delimično nameštena, CG, parket, sanitarni čvor, automehaničarska radionica sa komorom u Lačarku. Tel: 00/436/606-888-249.
- Izdajem namešten stan - kuću 100m2, mogu fizički radnici, studenti, porodice. Tel: 062/154-29-10.
- Prodajem kuću u Sremskoj Rači. Kompletno renovirana. Lokal. Ogroman plac. Povoljno. Tel: 065/391-19-14.
- Prodajem kuću u ulici Maksima Gorkog 6 u Sremskoj Mitrovici od 120m2 i podrum. Tel: 064/429-47-85 i 061/209-20-36.
- Prodajem kuće u Sremskoj Mitrovici ulica Prvog Novembra i ulica Stefana Lastavice. Tel: 063/702-58-78 i 618-430.
- Na prodaju kuća sa placem od 28 ari i 6 hektara obradive zemlje u selu Bešenovo. Tel: 060/643-19-30
- Prodajem 75 ari zemlje u Nočaju. Tel: 063/248-011
- Prodajem kuću u ulici Petra Preradovića broj 108. Tel: 022/487-606 i 064/418-04-46.
- Prodajem kuću u ulici Planinskoj ulici 100m2, plac 8 ari, sve renovirano. Tel: 063/321-255.
- Prodajem poslovno - stambeni objekat 150m2, na placu od 8 ari - Kamenjar. Tel: 065/32-11-255.
- Prodajem plac u Lačarku površine 32 ara - cena 15.000e. Hitno! Tel: 065/32-11-255.
- Prodajem kuću 125m2 na placu od 8 ari, može zamena centar. Tel: 064/240-62-54.
- Prodajem kuću 160m2 severno od Planinske, Sremska Mitrovica. Tel: 062/869-98-43.
- Prodajem vikendicu na Fruškoj gori sa 1h zemlje pod voćem na dobroj lokaciji, legalizovano. Tel: 063/546-388
- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici užu centar grada. Tel: 061/25-42-687.
- Izdajem nameštenu kuću u ulici kralja Aleksandra Karađorđevića, Radiša. Tel: 063/899-21-37 i 032/558-93-59.
- Prodajem u jednoj celini dve njive pored glavnog puta u Brestaću, uknjiženo, vlasnik 5h. cena 12.000 evra. Tel: 064/430-23-16.
- Prodajem plac (8.005 m2) sa kućom, objektima i ispustom za koze, vinogradom, voćnjakom i livadom na Lipovači kod Šida (prilaz sa 3 strane), ili menjam za kuću u Erdeviku. Dogovor. SMS/Tel: 064/1629-737
- Prodajem kuću u Sremskoj Rači. Kompletno renovirana. Lokal. Ogroman plac. Povoljno. Tel: 065/391-19-14.
- Prodajem kuću u ulici Maksima Gorkog 6 u Sremskoj Mitrovici od 120m2 i podrum. Tel: 064/429-47-85 i 061/209-20-36.
- Prodajem kuću 220m2 vikend naselje Ležimir na placu 1470m2 sa dva izvora vode. Tel: 064/173-97-16.
- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici 200m2 sa garažom i pomoćnim objektima, Crvena Česma, cena 25.000 evra. Tel: 064/173-97-16.

• Kuća na prodaju u Ticanovoj. Tel: 069/640-123 Zorica

• Prodajem jedno jutro zemlje na izlasku Lačarka sa leve strane prema Martincima. Tel: 062/877-83-80.

• Vrlo povoljno prodajem dve kuće na istom placu sa CG cena 61.000 evra nije fiksna, ulica Bulevar Konstantina Velikog 16. Tel: 610-210 i 061/18-55-740.

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem soju rod 2015 za ishranu stoke.. Cena po dogovoru. Za dalje informacije pozovite na tel: 063/539-301.
- Prodajem baliranu detelinu oko 350 kom. Tel: 022/661-004.
- Na prodaju veća količina vina od 1l, 0.7l i 0.5l. Vina su stara oko 20 god. Tel: 065/201-4325 i 063/776-49-60.
- Na prodaju sojina pogača, takođe vršim zamenu soje za pogaču, na 100kg soje, dobijate 82kg pogače. Tel: 066/644-17-25.
- Prodajem rasad paprike babure Blondi i Bobita. Tel: 063/510-868.
- Na prodaju 1.000 bala slame. Tel: 060/334-20-53.

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

- Na prodaju lešnik jezgra, 1. klasa, osušen u sušari, bez loma, smežuranih i trulih plodova. Sopstvena proizvodnja. Na raspolaganju velike količine ujednačenog kvaliteta. Tel: 063/693-073.
- Na prodaju luk Vlašac na prodaju, ožiljene biljke. Šaljemo brzom poštom. Tel: 064/198-7615.
- Prodajem dunje, brane u gajbama odličnog kvaliteta. Maradik-Indjija. Oko 3 tone. Tel: 063/107-29-05.
- Prodajem mak ručno radjen. Tel: 062/135-79-16L
- Prodajem očišćen lešnik 1.00 dinara kilogram. Tel: 062/466-220.
- Zrno heljde na prodaju. Selektovana, imamo oko 1200 kg. Tel: 064/211-45-17.
- Prodajem toplo ceđeno sojino ulje. Tel: 061/194-4942.
- Na prodaju sadnice paulovnije. Na veće količine cena po dogovoru. Kvalitet sadnog materijala zagarantovan. Tel: 022/382-519 i 062/221-898.
- Na prodaju jaja za nasad od patuljastih kokinkina. Cena po komadu 90 din. Moguća zamena za jaja druge ukrasne živine. Lokacija Sremska Mitrovica. Šaljemo brzom poštom. Tel: 061/215-45-94.
- Kupujem seme lubenice Mauzerke 100 komada. Tel: 062/514-005.
- Prodajem čist humus od ovaca i koza urađena analiza. Tel: 060/443-20-66 i 022/443-206.
- Prodajem rakiju šljivovicu. Tel: 022/661-312.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta **615-200**

• Prodajem kozije mleko, sir i surutku, kućna dostava. Tel:661-312.

• Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.

USLUGE, POSLOVI

• Časovi matematike za osnovce i srednjoškole. Nebojša. Tel: 065/39-11-914.

• Starija gospođa tražim ženu za negu i spremanje u kući može i noću. Tel: 640-185.

• Knjigovodstvenoj agenciji potreban komercijalista. Tel: 063/513-060i 640-238.

• Potreban radnik za rad na poljoprivrednom imanju. Ozbiljan, da nije krivično kažnjavan i da zna rukovati sa poljoprivrednim mašinama. Takođe potrebna i slobodna žena. Besplatan stan i hrana. Plata po dogovoru. Tel: 065/300-39-57.

• Časovi matematike. Diplomirani matematičar daje časove svim uzrastima. Pripreme za prijemni ispit za srednje škole i fakultete. Tel: 022/617-525 i 611-622.

• Potreban radnik sa iskustvom, auto-mehaničar. Tel: 064/171-00-47 i 060/517-10-04.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

• Na prodaju, zbog nemogućnosti držanja, veoma krupan jarac star 2 godine. Tel: 064/175-29-76.

• Na prodaju Alpski uštrojen jarac pre 6 meseci. Star godinuipo Dana. teza je 80 kg. Tel: 064/239-46-62.

• Prodajem pet koza i osam jarića. Cena po dogovoru. Tel: 063/703-80-76.

• Na prodaju muško ždrebe - lipicaner, staro 10 meseci, cena 700 EVR. Na prodaju žensko ždrebe - lipicaner, staro 7 meseci, cena 600 EVR. Tel: 062/852-79-43.

• Prodajem suprasnu mangulicu. Cena po dogovoru. Tel: 063/703-80-76.

- Na prodaju prva krmača mangulica sa pet prasića starih četiri meseca. Tel: 064/239-46-62.

• Prodajem mlade pekingske patke, tezi- ne oko 3.5kg. Cena 250 din. po kilogramu. Tel: 063/811-73-93.

• Na prodaju jaganjci za klanje, od 25 do 35 kg. Tel: 065/254-04-32 i 063/808-30-25.

• Hitno prodajem sjarne koze, 5 sjarnih koza i 1 Jarca za priplod od 15 meseci. Ukupno 500 EUR. A može i dogovor. Tel: 061/299-11-25.

• Na prodaju Hajkom i panon beli kunići starosti 1 mesec i 2 meseca cena je po mesecu starosti 500 dinara. Tel: 064/128-1072 i 061/623-90-24.

• Prodajem 30 visoko sjarenih alpina koza sa rogovima i bez. Prodajem zajedno sa umatičenim jarcem. Tel: 063/843-6007 i 064/911-83-66.

• Farma prodaje 6 steonih umatičenih junica simentalke moguća korekcija cen- ne ukoliko se uzima više komada. Tel: 065/271-37-78.

• Na prodaju Texel ovnovi sa pedigreom oko 7 meseci stari u top kondiciji. Tel:066/453-081.

• Prodajem mlade muzne koze sa jarićima ili bez. Tel: 069/650-594 I 060/355-10-23.

PLASTENICI, STAKLENICI

• Na prodaju plastenik (konstrukcija) dimenzija 8 puta 28 i visine 3,5m. Konstrukcija je kao nova. Stara godinu dana. Sa konstrukcijom se daje i najlon (izraelski) nov neotpakovan. Uz navedene stavke ide i sistem za zalivanje (kap po kap) i orošavanje. Tel: 062/682-479.

• Prodajem plastenik dimenzija 31,5x7,5 (mogućnost produžavanja 1.5m). Rampa, mačka, vodilice, kosačica - idu zajedno sa plastenikom (uračunato u cenu). Tel: 063/767-74-92.

• Prodajem plastenik 10h40, visina 4,5 metara povoljno. Tel: 065/20-190-27.

PČELARSTVO

• Prodajem LR košnice sa ramovima i saćem bez pčela. Tel: 022/742-110 i 066/951-84-70.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

- Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima
- „Sremska poljoprivreda“ svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu
- Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...
- Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi“

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob:063/8526-021
E-mail:poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

• Prodajem 10 pčelinjih društava uAŽ-standard košnicama, smeštenih u demontažni paviljon. Cena po dogovoru. Tel: 064/227-28-71 I 064/490-59-69.

• Prodajem rojeve na ramovima za košnicu. Rojevi su na šest ramova, od kojih četiri leglo dva hrana. Cena pre bagrema 60 EUR, posle bagrema 40 EUR. Društva su na dva nastavka odnosno dvadeset ramova. Cena društva bez košnice je 150 EUR. Tel: 062/503-023.

• Na prodaju kosilica za travu sa džakom za skupljanje trave, kosačica je samohodna. U ispravnom stanju. Tel: 063/370-150.

• Na prodaju alko farmer 2002 god malo radila. Tel: 062/364-442.

• Proizvodimo i prodajemo kontejnere za rasad povrća i cveća, sa 35 rupa, 60, 66, 73, 104 i uskoro sa 240. Milorad Đurić. Tel: 062/200-678.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950

KUĆNI LJUBIMCI

• Na prodaju čistokrvni hajkom kunići svih uzrasta od mesec dana pa do odraslih mužjaka i ženki za priplod. Tel: 063/564-166.

• Na prodaju prošlogodišnje kokinkine. Tel: 061/215-45-94.

• Leghorn. Petao i 4 koke. Tel: 064/128-10-72.

• Hajkom i panon beli kunići, starosti mesec dana, cena je po mesecu starosti. Tel: 064/128-10-72 i 061/623-90-24.

MOTORNA VOZILA

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem ladu limuzinu 1300 ispravna, cena 200 evra. Tel:022/553-570 i 060/553-35-70.

• Prodajem Reno Senik 1,9 TD, godina proizvodnje 2005. Tel: 063/800-32-75.

• Prodajem Fiat Punto godina proizvodnje 2002, benzinac 4-oro vrata , rađen za Nemačko tržište. Tel: 063/529-672.

• BMW benzin 2004. godište, registrovan 3.800 evra može zamena za jeftiniji. Tel: 063/531-620.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem Jugo Koral In , godina proizvodnje 2007, sa plinom, cena 900 evra. Tel: 060/080-53-31.

• Prodajem Fiat Kroma 2005. godište 1900 kubika, 150 KS, automatik u odličnom stanju. Tel: 063/852-60-21

RAZNO

• Na prodaju rasterivač pacova. Promena frekvencija od 10 do 30 KHZ u nepravilnim vremenskim razmacima sprečava navikavanje pacova na zvuk i rezultat je napuštanje domaćina na obostranu radost. Tel: 022/310-545.

• Na prodaju čerupači su od pocinkovanog lima 1mm (bure i dno) ojačani. Nije farban tako da nema opasnosti od tragova farbe na mesu. Cena bez elektromotora je 100 EUR cena sa monofaznim el.motorom je 170 EUR. Tel: 063/151-41-61.

• Na prodaju procesor malo korišćen, moguća zamena za zrno soje ili kukuruz. Tel: 062/381-238.

• Na prodaju čerupaljka za piliće, monofazni motor, kapacitet 3 pileta. Tel: 063/584-342

• Na prodaju Bosch pumpa za traktor Rikard Bencic Rijeka. Neispitana. Šaljemo kurirskom službom ili lično preuzimanje. Tel: 064/810-72-58.

• Na prodaju cisterna u odličnom stanju. Tel: 063/708-23-26.

• Rashladni split uređaj H.121-8.1X/ BT Alfa Laval sa svim komponentama, temperatura rashlađivanja do - 4 stepena, pogodna za voće i povrće. Cena po dogovoru. Tel: 064/210-62-11.

• Na prodaju nova kanadska prskalica za cveće, travu, metalna sa ventilom za regulisanje protoka vode. Tel: 063/557-477

- Na prodaju nova kanta za muzilicu nod 20 litara, providna, sa poklopcem i dihtungom. Tel: 022/555-178 i 062/555-178.

• Prodajem staklenu nategu za vino ,kao novo. Dužina je 80 cm. Koristi se za degustaciju pića. Tel: 064/198-7615

• Na prodaju cisterna za skladištenje nafte od 2000l. Tel: 069/119-57-03.

• Prodajem kazan 65000 din. (100 l subotički, sa mešačem, prevrtač, star dve godine veoma malo korišćen, ispeko oko 10 kazana). Prodajem Inox bačvu 55000 din (Ezio 850l, za rakiiju, bez postolja, stara dve godine). Prodajem pumpu sa filterom Rover 22000 din. Tel: 060/056-54-98.

• Na prodaju ukrasni bunari i mostići i drvena kolica, vrlo povoljno, vrlo lep ukras za dvorište. Tel: 061/616-2800 i 062/626-803.

• Na prodaju nova vulkanizirana, pogodna za duple tockove. Prodaje se jedna. Tel: 064/249-17-02.

• Na prodaju mešaona za stočnu hranu kosa 250kg. Mešaona je u dobrom stanju, može da ide sa motorom i bez. Tel: 062/899-2885 i 022/688-183.

• Na prodaju grabulje za kupljenje lešnika, oraha i drugog voća i povrća. Tel: 063/892-50-30.

• Prodajem vrcaljku u odličnom stanju, korišćena jednu sezonu, stane 4 LR rama. Tel: 022/742-110 i 066/951-84-70.

Roloplast Mošić

• Prodajem pasulj zeleni (sremac). Ručno prebran. Seme je prva reprodukcija tako da je pogodan i za setvu. Tel: 065/200-61-63.

• Prodajem kazan za rakiiju. Tel: 064/888-60-92.

• Na prodaju plastične rezervoare-bazene, u dve dimenzije 5x2 metra od 10.000 litara i 2x2 metra od 4.000 litara, dubina bazena je 1.2 metra.. Tel: 064/115-36-05.

• Prodajem termo peč 4,5 kilovati. Tel: 063/535-542.

OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina! Tel: 064/4615-799

• Kupujem razne elektromotore, ručni i električni alat, raznu građevinsku i poljoprivredu, tanjirače, prekrupače, krunjače, šrafštuke, vintu, poljoprivrednu, etno i drugu antiku, butan boce i prodaja aluminijumske lamperije i limova za pokrivanje. Tel: 061/11-38-356.

• Prodajem novije kolor televizore E 37,55,72 LCD LED,garancija 12 meseci, dostavljam na kućnu adresu. Tel: 021/421-516 i 064/157-25-14.

• Kupujem ispravne, neispravne kolor televizore LCD LED, dolazim na adresu, non stop, Mladen. Tel: 021/421-516 i 064/157-25-14.

• Iznajmljujem kazan za rakiiju. Tel: 064/125-30-66.

• Prodajem termo peč 4,5 kilovati. Tel: 063/535-542.

• OSB ploče za podšćavanje krovova, cena 296 din m2, prevoz na adresu kupca. Tel: 062/437-236.

• Prodajem dve drvene kace za kominu (šljivu) jedno od 1200l i jedno od 1300l.Takođe prodajem pet hrastovih i jedno dudovo bure ukupne zapremine 1500 litara. Tel: 064/496-3140 i 022/458-087.

• Krckalica za lešnik, ručna ili na elektromotor. Tel: 022/455-489 i 063/580-819.

• Električna pumpa za pretakanje goriva derivata pumpa je bešumna, monofazna i profesionalna, kao nova je, uvoz Nemačka T.I.P. Multioil 35M pumpentehnick 74919 helmastadt-Germany Rp28500max2100l-h Hmah 35m, uz pumpu ide i korpa i pištolj za točenje sa sigurnosnim ventilima. Tel: 061/200-32-17.

• Na prodaju metalna konstrukcija paviljona sa elementima za sastavljanje. Nalazi se u Donjim Petrovcima.Postoje salonit ploče za krov i drveno lesonitna konstrukcija za stranice. Tel: 064 5169703, 022/441-326 i 064/686-06-70

• Prodajem vrcaljku za med, lime- na, sa tri rama. Tel: 063/101-37-48.

• Na prodaju svinjska creva usoljena 92m uvozna od 1450 din, svinjska creva usoljena 10m uvozna od 170din, ovčija creva usoljena 92m uvozna od 1450 din, juneća ravna creva usoljena ø 50-55 uvozna pak. 10m od 1100 din. Tel:064/232-25-77 i 064/128-60-22.

• Na prodaju Mineral Forte mineralno đubrivo:Sastav: CaO 48.44%, Mgo 5.36%, Pb 50mg/kg, Cd 1mg/kg, Cr 70mg/kg, Ni 70mg/kg, Hg 0.5mg/kg, Tel: 063/662-336.

• Na prodaju kederi za ugradnju stakla i dihtovanje vrata na traktorima, prikolicama kamionima, autobusima, camcima, prekrupacima, starijim modelima auta lada, zastava i razne namene. Tel: 064/183-06-36.

• Na prodaju flaše sa krstićima 4c, krstići su od duda spajani falcom bez lepka bez civija. Tel:065/860-26-26.

- Prodajem kamenje za mlin, novo, nekorišćeno, manje kukuruz u klipu i zrnu, žito, ječam itd, Tel: 064/568-1600 I 063/859-84-61

• Prodajem 3 staklena balona od po 54 l. Neoštećeni, malo korišćeni, od debelog stakla sačinjeni. Balon od 54 l je 3000 din. Manji baloni su od 25 l i 20 l, cena je 2000 din. Tel: 064/198-7615.

• Na prodaju dve duvanske sušare, svaka po 60 rama na gas, sadilica 4 r- da za duvan (obična) i platenik dužine 30m x 8m. Tel: 063/832-35-70.

LIČNI OGLASI

• Udruženje „Moja sreća“ iz Gornjeg Milanovca može da upriliči da se devojke iz Rusije udaju u Srbiju. Zainteresovani javite se na 065/552-43-11.

• Muškarac 49 godina sam, bez roditelja traži ženuod 33-40 godina radi braka i porodice. Tel: 064/36-55-896

• Fakultetski obrazovan muškarac, situiran sa imanjem, nepušač iz Sremske Mitrovice, traži ženu koja može da ima porodicu. Tel: 064/542-12-77.

• Tražim ozbiljnu ženu za brak od 25 do 40 godina. Pekar. Tel: 064/41-386-43

• Tražim ženu za pomoć u kući ili za udaju do 70 godina. Tel: 064/55-19-159.

• Tražim ženu za ženidbu koja može da ima porodicu. Tel: 022/618-031, 064/504-03-02 i 064/542-12-77.

• Situiran slobodan muškarac traži slobodnu ženu do 45 godina za druženje i eventualni brak. Tel: 064/944-12-95.

• Situirani muškarac srednjih godina traži žensku osobu do 45 godina radi druženja i eventualnog braka. Tel: 065/368-22-21 i 064/400-38-70.

• Oženjen muskarac diskretno bi se družio sa damom 50+ SMS. Tel:062/145-43-90.

• Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo sms. Tel: +38163/893-32-08.

• Želeo bih da upoznam žensku osobu oko 45 godina starosti, ozbiljna veza moguć brak, vredi pokušati Srema, Banat i Bačka. Tel: 061/668-43-79.

OGREVNO DRVO

"Sto posto metar"
BATIKA

- Prodaja
- Sečenje i cepanje po meri
- Donošenje na kućnu adresu

NOVO U SREMU!
Uslugu sečenja i cepanja vršimo najnovijom mašinom, posle Vašeg odabira željenog drveta i uz Vaše prisustvo po želji.

064/642-96-21 i 022/615-955
Planinska 16
(preko puta Doma učenika)

POSETITE NAŠ SAJT!

WWW.SREMSKENOVINE.CO.RS

SREMSKA POLJOPRIVREDA

MARKETING 063/8526-021

STARA PAZOVA • BRANISLAV VIDANOVIĆ, ZALJUBLJENIK U KONJE

Prvo ždrebe kupio od učeničke plate

U 30-godišnjoj karijeri konjara uvek je držao od pet do osam rasnih konja, a sada ih je u njegovoj štali pet grla. Jahao je, išao na takmičenja, vozio na svadbama, krštenjima i punoletstvima, pa čak i pri razvodima

Sa kobilom Bebom u dvorištu

Branislav Vidanović iz Stare Pazove voli konje od rođenja, ali to mu nije porodična tradicija. Konjima se nisu bavili njegovi stari, ni na Suvoj planini, ni kada su se doselili u Sase (Nove Karlovce). Otac i brat su se plašili konja i niko ih nije voleo. Na Staroj Palnini su radili s volovima. On sa porodicom od 1970. godine živi u Staroj Pazovi i, isključivo, samo iz ljubavi drži konje lipicanerske rase, a od skoro im je priključio i jedno grlo bosansko-brdske rase, za „školicu jahanja“.

Prvo ždrebe, današnji penzioner „Mlinpeka“, po profesiji pekar, kupio je još kao đak Škole za učenike u privredi od učeničke plate. Naučio je da jaše na svom prvom konju koji je služio i za rad, a u svojoj 30-godišnjoj karijeri konjara uvek držao od pet do osam rasnih konja, a sada ih je u njegovoj štali pet grla. Jahao je, išao na takmičenja, vozio na svadbama, krštenjima i punoletstvima, pa čak i pri razvodima.

Kod mene u porodici niko nije imao konje. Volim ih od rođenja. Sećam se kad se s konjima oralo, špartalo, išlo na pijacu, u goste, kod doktora, kada su služili kao zaprega, odnosno radni konji. U mladosti živio sam u Sasama i kada sam

1970. godine došao u Pazovu, dao sam sebi u zadatak da, čim napravim kuću, odmah zidam štalu i uzimam konje i tako je i bilo – seća se Branislav Vidanović.

Naravno, u početku je imao radne konje, a onda su došli čistokrvni koje drži već 30 godina.

– Prvog konja sam kupio kao učenik jer sam iz onog vremena kada je bila Škola učenika u pri-

Pehari

vredi i kada su đaci imali nešto, malo plate. Od te plate kupio sam sebi ždrebe, odhranio i držao sam ga nekoliko godina, sve dok nisam došao u Pazovu. Meni konji pružaju životno zadovoljstvo i rasonodu, uživanje, i na takmičenja kada sam išao, nije to bilo zbog pobede, nego svog ličnog zadovoljstva. To bosansko-brdsko kljuse sam kupio jedino zbog dece, mojih unuka i komšijske, da jašu. Nešto kao „školica jahanja“. Znaite, ja sam bezzemljaš i svu hranu za konje kupujem, onda možete da zamislite koliko ih volim. Mnogi me pitaju, imam li računa što držim konje? Kažem, nemam, a imaš li ti računa što pušiš, kaže, pa nemam. Pa što pušiš, pitam i ne zna šta da kaže. Tako i ja držim konje. Velika je to strast – priča Branislav koji je s svojim konjima učestvovao na brojnim takmičenjima, od lokalnog do državnog nivoa. Doduše, sada nešto manje.

– Bio sam dugogodišnji učesnik novosadskog Poljoprivrednog sajma, od 1994. godine, do 2008. izlagao sam i moja grla su, većinom bila u A klasi, dobijao sam srebrne medalje. Jednom je moje grlo učestvovalo i za šampiona Sajma, ali nisam osvojio nagradu. Postoji mišljenje da više od 50 odsto ljudi dolazi na Poljoprivredni sajam da bi videlo konje, goveda i druge životinje. Na Poljoprivredni sajam sam prestao da odlazim jer sam nezadovoljan kako su dolazili do rezultata u odabiru šampionskih grla. Čuo sam, ali nisam verovao, da se pre nego što odnesemo konje na Sajam, zna čije će grlo biti šampion. Razočaran sam i u takmičenja, pre je bilo više regularnosti, a sada bogataši ucenjuju, mada se ja ne takmičim, rakao sam da bih pobedio – veli Branislav i dodaje da mu je među brojnim nagradama najdraža ona za drugo mesto na državnom prvenstvu u jednopregu, kao i prva mesta u istoj kategoriji na nižim nivoima takmičenja, dok je u dvopregu bilo nešto manje priznanja.

– Često sam dobijao pehar za najboljeg pastuva – podseća.

Branislav među svojim konjima

Prvi konji

Sa takmičenja

Oprema za konje

Međutim, njegovi konji su vrlo ugladeni i negovani. Hranu kupuje i sam priprema, ali se i snalazi na razne načine. Za negu konja svakodnevno utroši više od tri sata, i nije mu teško. Svaki konj ima svoje ime, ali su najprezntativniji pastuv Favori Kanisa i kobila Alegria, mada je omiljena i Bosanka Beba. Svi su za jahanje, a naš domaćin to najčešće čini u svom placu i svečanim prilikama za Božić i Novu godinu.

Prošle i preprošle godine s Bebom bio je učesnik i Golubinačkih „Mačkara“.

– Lipicaneri su vrlo temperamentni konji i sa njima treba više da se radi, dok ova bosansko-brdska kobila sve prihvata. Čovek mora da zna odakle konju može da pride, gde može da stoji pored njega, ne sme da stoji iza konja ili ispred, kako se drži, da te ne povredi. Konj je životinja, imam ja ožiljaka raznih od

njih. Osećaju oni vašu emociju. Stalno smo zajedno. Oni kad čuju moje korake, ržu, očekuju hranu, vodu... osećaju nas s kapije i ono što se retko dešava, imao sam kobilu koja se obilnula – ponosno kaže naš domaćin.

Supruga Zorica ga podržava, a on je svoju ljubav prema konjima, čini se, preneo na svoje male unuke, ali i ne i na sinove, Predraga i Nenada.

Dodaje da se vlasnici rasnih konja dobro poznaju i poštuju i, dok naši domaćini pokazuju slike s brojnih fijkajerjada i takmičenja, podsećaju da je konje teško napaniti jer treba da imaju isti hod, boju, držanje repa, glave, isti temperament...Ali naglašavaju da su konji i šinska kola u njihovom dvorištu atrakcija za decu iz komšiluka, goste i posetioce. I to je ljubav bez računice koja traje.

G. Majstorović

